

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

Fi keresztény nemzeti gondolat hírnöke

VI. évfolyam 9. szám * Társadalmi, kulturális és hagyományőrző folyóirat * 1999. szeptember

GYÁSZOS JUBILEUM

Szeptember 1. a II. Világháború emléknapja

61 éve, hogy Európa másodszer is lángba borult.

Az első világháborút lezáró Párizs-környéki békék nem hozták meg a kontinens nyugalmát. A győztesek, igazságtalan, embertelen életet teremtettek. Igaz, a hitszegők, a szélkatonák megkapták a maguk jutalmát. A magyar gyűlölő francia diktátor gyalázatos „békét” kényszerített hazánkra. Még harmadrész országunk sem maradt meg. Endrőd fiataljaiból 394-en lettek áldozatok. A szomszédos országok nacionalizmustól szított vezetői legszívesebben maguk közt osztották volna föl Szent István országát. Csoda-e, hogy a szörnyű igazságtalanság után az irredentizmus

álomvilágába sodródott az ország vezetése és népe? („Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország Mennyország.”) Csoda-e, hogy a hasonló bántalmakat elszenvedett Németország oldalára hajtott bennünket a sors? Közben Hitler és Sztálin egymásra talál. Augusztus 29-én, két nappal a véres invázió megkezdése előtt, Moszkvában Joachim von Ribbentrop német- és Vjacseszlav Molotov orosz külügyminiszter aláírják a két ország együttműködéséről szóló szerződést. Titkos egyezmények szóltak kelet Európa országainak felosztásáról. Így következett

be, hogy szeptember 1-én, a német hadigépezet lerohanta Lengyelországot, ugyanakkor

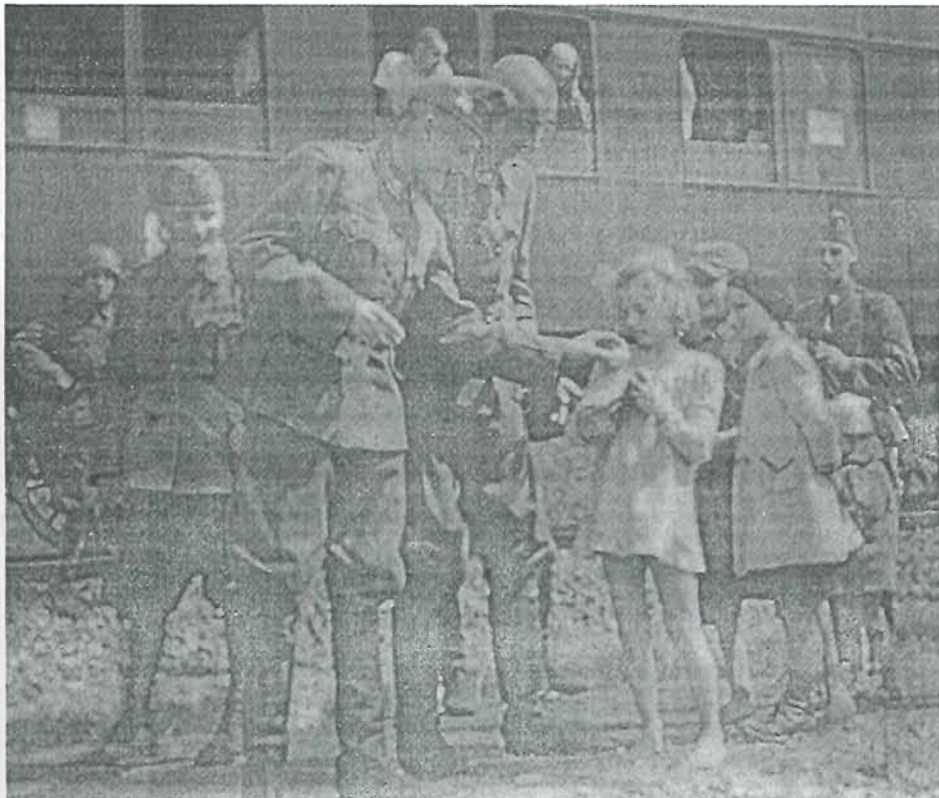
a Vörös Hadsereg is ezt tette. A közjük szorult apró államocskák (Lettország, Litvánia, Észtország) megsemmisültek. (Ez lett a sorsa Csehszlovákiának is.) De „két dudás egy csárádban nem fér” s nem váratt sokat magára a Szovjetunió megtámadása, mely, mint tudjuk szörnyű világégéshez vezetett.

„...s elhulltanak legjobbjaink a hosszú harc alatt...”

A kezdeti német sikerek országgyarapításai csalétket vetettek. A magyar területek; a Felvidék, Kárpátalja, Észak-Erdély, Bácska-Bánát, Muraköz pár évi tulajdonlása elképzelhetetlen szenvedés zúdított a magyarságra. Akik köpönyeget fordítottak, jutalmul nemcsak az elvesztett területeket, hanem bírhatatlan hadisarcot is követeltek. Ez újabb Trianon csaknem végpusztulást jelentett.

Endrődön közel félezer halál volt a füzetség hősi halottakban, fogságban elpusztultakban. Az első Trianon után 20 év volt a kálváriajárás, a második világháború után csaknem kétszer addig tartott az agonizálás.

„Szánd meg Isten a magyart,
Kit vészek hányának.
Nyújts feléje védőkart
Tengerén kínjának!
Balsors akit régen tép,
Hozz reá vig esztendő.
Mebűnhödté már e nép
A múltat és jövőndöt!”

Kép: Útban a Don felé, 1942. (A magyarság története)

MIÉRT?

Közeleg városunkban is a németek kitelepítésének szomorú évfordulója. Rájuk emlékezve mondom el e szomorú történetet. Az 1940-es években naplót vezettem, s ennek alapján próbálom a kitelepítési eseményeket feleleveníteni.

1947-ben már évek óta a Szegei Postaigazgatóság körzeti tartaléka voltam, mely körzet a Dunától keletre a román határig terjedt. Ez azt jelentette, hogy „szaladj János, ugorj János” módjára köteles voltam ugrani. Elég jól fizették ezt a „világjáró” életet és én 21 évesen „azt szerettem volna tudni, milyen a világ?”

1947. augusztus 21-i keltezéssel jött a hivatalos levél, mely szerint szolgálati érdekből kirendelték a császártöltési Postahivatalhoz, a községben folyó nemzetiségi kitelepítések idejére.

Robogott velem a vonat egy kora hajnalon Bácsalmás és Baja között, ahol kilométereken át olyan egyenes a sínpálya, mint manapság a közút Kecskemét és Dunaföldvár között. Baján a Hajósa menő autóbusszra szálltunk néhányan. A mindinkább emelkedő melegben a busz nyitott volt. Meleg, por, fáradság... Hajósról semmi közúti jármű nem indult Császártöltésre. Így hát gyalog bandukoltunk a 4-5 kilométernyi úton. Nem sokára azonban egy lovas kocsi felvett néhányunkat.

Kollégám, aki hónapok óta egyedül tartotta az állandó szolgálatot, kitörő örömmel fogadott, végre szabadságra mehet, a nehéz szolgálat után. Megmutatta a kis postahivatalt, ami enyhén szólva nem volt túl szép. Megérkezésem utáni napon átvettem a hivatal vezetését, ami igen kacifántos volt, mert csak egyszemélyes a kis posta. Még ebédszünet sem volt, ebédemet is odahordták a háziasszonyomék. Emlékszem, igen érdekes ételeket kaptam: rétesleves, és száumáge"-ből készült ételeket. Ez utóbbi a mi pucor néven emlegetett húsételünket jelenti.

Jöttek az emberek a postára, de szinte mindenki sötét ruhában, komoran! Először csak meglepetten néztem: Fekete város falun? Néha fiatalok is jöttek. Akkor már az egyeteméről, főiskoláról ki volt tiltva a sváb ifjúság, még ha magyarosították is a nevüket.

Igen sok bélyeg fogyott, lassan szóba elegyedtem velük, akik vették.

Hamarosan, zárás után, már a posta ajtóban vártak. A fiúkkal és lányokkal mentem a pincébe, ahol már 10-20 fiatal volt együtt. Italozást én nem láttam. Kedvesebb, intelligensebb társaságot sem

ezeknél a sváb fiataloknál. Sokféle foglalkozásúak voltak, de főleg diákok, fiatal házaspárok, még egy két reverendás papnövendék is volt közöttük. Mikor szóvá tettem, hogy ez nem idevaló öltözet, levetette, és egy szögre akasztotta. Vidám német dalokat énekeltek, táncos játékok mentek. Soha nem maradtak sokáig, és engem 3-4 fiú-lány társaság kísért haza.

A második hét végén háziasszonyom menyével Katival elmentem a templomba is. Ismét a „Fekete város”. A templom tömve volt. Feketeruhás, bőszenyű nőekkel, sötét ruhás, fehéringes férfiakkal. A fiatalabbak nem voltak annyira komorak.

Folyt a mise, majd fiatal pap jelent meg a szószéken. Az evangélium után így szólította a híveket:

- Kedves hiveim, testvéreim az Úrban! Itt vagyunk, itt vagytok a templomban, melyet eleink, őseink emeltek. Kapuja, mint most is, kitarva mindenki számára, aki ide be akar jönni. Soha senkitől nem kérdeztem milyen nyelven akar itt imádkozni! Az építők és építetők sirhalmait itt vannak, ahol mi élünk. Sokan hiányoznak már közülünk, közületek! Hiányoznak hadbavonult fiataljaink, akik még nem tértek haza a háborúból. Van, akikről a családjuk sem tud.

A pap felemelte hangját.

- Most tele van a templom, de estére szinte üres lesz a falu! Talán közületek is sokan házaiktól távol egy bokorban, gödörben, kukoricaszár kupokban töltitek az egyre hűvösödő éjszakákat.

Ekkor már egy-egy zokogás hallatszott az asszonyok padjai felől. Sok férfifej hajolt a padok asztalára

- Felnézek az égre, - folytatta a pap - és kérdem: Miért? Őseink itt éltek évszázadok óta, ide sodorta őket a történelem. Ha katona kellett a hazának, hullattuk vérünket. Fizettük az adót, amit a törvény előírt! Dolgoztak őseink, mint ahogy ti is dolgoztok Itt az ősi betakarítás ideje! Nappal dolgoztok, éjjel testvéreink tünnek és tűnnek el, akikről senki, de senki nem tud!

Ekkor már csak zokogás hallatszott. Kati arcán folytak a könnyek, én nem tudtam hova nézni. „Fekete város, fekete falu” - most megértettem

mindent. A fiatal pap befejezte beszédét, a zokogás is csendesedett.

A templomból kijövet néhány bélyegvásárlóm köszönt nekem, és a pincések is. Többnek még piros volt a szeme.

Kirendelésem a vége felé közeledett. Egy szabad délutánom még átkerékpároztam Hajósról. A faluba érve, - vasárnap volt - gyerekek játszódtak az árokparton. A kislányok, mint színes gömbök ugrándoztak bő, sok szoknyájukban.

Eljött a búcsúzás ideje. Szeptember 20-án kora hajnalban a kalocsai busszal utaztam haza. Azóta más lett a világ, sokan visszajárnak régi otthonaikba, talán már mint tudósok, vállalkozók...

Elgondolkodom. Miért volt a sok bánat, könny,

ki tudja? Miért, miért?
Márton Gáborné

OLYAN JÓ LENNE ÓRIÁSNAK!

Magasak, hej, az úti nyárfák,
és magasak a beteg álmok.
Mikor nővünk mi is fel hozza?
Mikor leszünk mi óriások?

Soha-soha nem retteg tőlünk
a sok apró, sárvirág fattya?
Nagynéha, ha nyakunkat nyújtjuk,
erőlködünk kacagva.

Törtfényű két hályogszemünk
nem lövell félős, gyilkos lángot,
nem szór a gögös törpenépre
Kacsaringós, tüzes villámot.

Őrök már az éjszaka csendje.
Nem vegyül soha égzengésbe,
mert kopott, ismert, csúf dalunk
a betegegek halk nyöszörgése.

Pedig olyan jó lenne óriásnak,
félelmetesnek, nagygnak lenni,
s a törpéket a fél-nagyokat
gúnyos kicsinylőn lekezelni!

Olyan jó lenne óriásnak,
hegylépő, tengergázló nagygnak!
De a sár húz, nem enged nőni,
s a törpék mind törpék maradnak.

1944.

Márton Gábor

ALAPFOKÚ (nem hivatásos) RENDEZŐKÉPZÉS

E programra elsősorban azok jelentkezését várjuk, akik meg kívánják ismerkedni színházrendezés alapismereteivel, elméletben és gyakorlatban egyaránt. Várjuk továbbá azok jelentkezését is, akik már vezetnek nem hivatásos színházi csoportot, ám rendszerezni, bővíteni kívánják elméleti és gyakorlati ismereteiket.

A program kereteiben drámapedagógusok, vagy a drámapedagógiával megismerkedni kívánók is a mindennapi gyakorlatban jól alkalmazható ismereteket tanulhatnak. Részükre természetesen az oktatásban alkalmazható módszereket emeljük ki.

RÉSZLETEKRŐL

A program időtartama: 1999. október – 2000. december - 8 + 3 hónap; és 10 napos nyári intenzív tábor.

A konzultációk: 1999. október 9-től kéthetente, szombati napokon.

Tantárgyak: dramaturgia, dráma- és színjátéktörténet, alapszerepek, dráma-, szerepjátékok, rögtönzések, helyzetgyakorlatok, rendezésméletpel, rendezési gyakorlat.

Jelentkezési határidő: 1999. szeptember 30.

Minden további kérdésre választ kaphat: (66) 448-672;

A jelentkezési lapot csak postán lehet igényelni, és postán megküldve fogadjuk el!

Cím: 5600 Békéscsaba, Művelődési Központ és Kézműves Szakiskola, FÁBIÁN TAMÁS (rendezőképzés)

PEDAGÓGUS - DIÁK SZÍNHÁZ

Ennek kereteiben évente kettő-öt bemutatót tervezünk. A színház tagja bárki lehet, aki pedagógus, annak készülő, főállásban gyermekeket nevel, 10-21 éves diák és vállalja a megmérettetést, valamint a közös, színpadi feladatokat, munkája mellett. A majdani társulat tagjai színészként, rendezőként egyaránt dolgozhatnak. Mind a színészi, mint a rendezői munkához biztosítunk szakmai támogatást.

A társulat tagja bárki lehet, aki 1999. szept. 20-ig, írásban jelentkezik, és részt vesz az előzetes meghallgatáson.

Erre a színészek jelentkezők (diák, tanár egyaránt) 5 verssel, és 5 prózárészlettel kell készülniük.

A rendezőnek jelentkezők két eltérő műfajú színpadi mű egy rövid részletének (3-5 oldal terjedelmű) rendezői példányát küldjék meg a jelentkezéssel együtt. A meghallgatáson - 4-5 percen - kisebb, rendezői feladatokat kell megoldjanak.

A további részletekről tájékoztatást kaphat: Steinwender József (66) 448-672; e-mail: címeiken.

A jelentkezési lapokat a Steinwender József, Békéscsaba, Kazinczy ltp. 24/B címre,

1999. szeptember 20-ig kérjük megküldeni.

A jelentkezési lapot postán kell igényelni, és 1999. szept. 20-ig és csak postán megküldve fogadjuk el!

Cím: 5600 Békéscsaba, Steinwender József, Kazinczy ltp. 24/B (Pedagógus- diák színház)

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

A MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA
ARANY OKLEVELE

Örömmel tájékoztatjuk kedves Olvasóinkat, hogy a Magyar Művészeti Akadémia Millenniumi alkotóművészeti pályázatán az endrődi származású **KUNKOVÁCS LÁSZLÓ**, etnográfus, vizuál antropológus, újságíró, fotóművész az akadémia Arany Oklevelét nyerte el pályázatával, melynek címe: A magyar pásztorkultúra és ázsiai párhuzamai.

Ez ad alkalmat arra, hogy idézzük Kerékygártó Istvánnak 1989 szeptember 18-án a Népszavában megjelent írásából, - mely Kunkovác Lászlónak a Budapesti Történeti Múzeumban megrendezett kiállítására kapcsán született - „Kunkovác László nem másolja, hanem a fotóművészet eszközeivel újraterteti a látványt, a néprajzi-szociografikus hitelesség alárendelődik az ember- és sorsábrázolásnak. S ez avatja fényképeit - a dokumentumérték mellett - művészetté... Olyan türelemmel és alaposággal dolgozik rohanó korunkban, mint hajdan a kolostorok miniatúrákészítő szerzetesei.“ Ezek a megállapítások, - majd tíz év távlatából - ma sem fakultak, sőt az évek során Kunkovác László életműve kiteljesedett, s nagymértékben gazdagította, s gazdagítja ma is, - melyet ez az arany oklevél is tanúsít - a hagyományainkban gyökerező magyar kultúrkinccset.

Az Arany Oklevelet Kunkovác László augusztus 19-én ünnepélyes keretek között az Akadémia székházában vette át.

Szerkesztőségünk gratulál az értékes kitüntetéshez és további sikeres, eredményes kutató munkát kíván az alkotónak.

KNER ALBERT CENTENÁRIUMI ÜNNEPSÉG

Örömmel tettünk eleget a Gyomai Kner Nyomda RT és a Nyomdaipari Múzeum meghívásának, amely Kner Albert születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett augusztus 14-i ünnepségre szült.

Az ünnepség 11 órakor vette kezdetét a Kner emlékműnél, ahol Dr. Erdős Akos a részvénytársaság igazgatóságának elnöke (képünkön látható) szolt az ünnepségre egybe sereglettekhez. Megemlékezett Kner Izidorról a nyomdaalapítóról és a Kner család tagjairól, akik közül többen jeleskedtek a magyar könyvművészet felvirágoztatásán. Majd koszorút helyeztek el az emlékműnél a család és a városi önkormányzat.

Ezt követte a volt gyomai piactéren, a Hősök útján az emlékfák ültetése, mely előtt Kner Albert fia Andrew Peter Kner tartott megemlékezést, - aki ebből az alkalomból családjával együtt érkezett, - megható volt hallani szavait, amikor így szolt: „...most 67 évesen újra itt vagyok, s ezt köszönöm mindenkinek.“

Öt hársfa került ültetésre, Kner Albert, felesége Susan Kner, Kner Erzsébet, Haiman György emlékére, s az ötödik fát Dr. Dávid Imre helyezte el a város nevében, a Kner család emlékére. Köszöntőjében megígérte, hogy az elpusztult hársfák helyét a jövő esztendőben újakkal fogja a város pótolni. Mint ismeretes, a Hősök úti hársfa sor telepítése is a Kner család nevéhez kapcsolódik.

Delet harangoztak, amikor az ünneplő társaság elindult a Kner Múzeum felé, ahol

Dr. Erdész Ádám a Békés Megyei Levéltár igazgatóhelyettese méltatta Kner Albert életútját, főleg az USA-ban szerzett érdemeit, hiszen Albert 1940 tavaszán hagyta el a Magyarországot.

A kiállítás megnyitása után megsejmelhettük a gazdag, értékes kiállítást.

KÖZÖSSÉGI HÁZ SZEPTEMBER HAVI
PROGRAMJA

4-én 14.30-tól Kiállítás megnyitó és könyvbemutató. Endrődi Bella János alkotásából készült kiállítás megtekinthető lesz a Községi Ház földszinti termében szeptember 4-től 24-ig, hétköznaponként 8-tól - 16 óráig. Bemutatásra kerül a művész legújabb verses kötete, „Verses napló“ címmel, mely a helyszínen is megvásárolható. A kiállítást megnyitja Császárné Gyuricza Éva, bemutatja: Endrődi Bella János. A művész életútját ismerteti Márton Gábor. A rendezvény támogatója az Endrődiek Baráti Köre.

6-án 18 órától az MKDSZ gyűlése.

8-án 18 órától Zenés est a Magányosok klubjában.

25-én 10-től 18 óráig Lovas bemutató az endrődi vásártéren. (A rendezvény csak kellő számú jelentkezés esetén lesz megtartva.) A bemutató iránt érdeklődők (részlet venni szándékozók) előzetes jelentkezését szept. 15-ig várjuk a Községi Házban! (Blaha L. út 212. T: 386-917)

OKTÓBERI ELŐZETES

Okt. 2-án 19 órától Szüreti bál az Endrődi Gazdakör és Községi Ház szervezésében. Belépődíj (asztalfoglalással) 300 Ft/fő

NOVEMBERI ELŐZETES

A budapesti NAPSZÍNHÁZ előadása a Községi Házban.

November 12-én 18 órától, KOMÉDIA AZ ASSZONYOKRÓL, AKIK...címmel.

Belépőjegyek elővételben már szeptember 28-tól kaphatók az intézmény irodájában. I. helyár: 500 Ft. II. helyár: (7. széksortól) 400 Ft. Előadás előtt 2 órával (nov. 12-én 16 órától) egységesen 600 Ft.

TÖLTSSÖN NÁLUNK EGY VÁRHATÓAN KELLEMES ÉS SZÓRAKOZTATÓ ESTÉT!

SPORT

HAJRÁ BARÁTSÁG!

VIII.7. Jól kifogtak az első NB II-es mérkőzést! Egerben az NB I-1 is megjárt együttes utódai ellen, 400 néző előtt kezdődött a küzdelem másfél órával a hivatalos kezdés után, mert a játékvezetők nem érkeztek meg. Így a két csapat közmegegyezéssel bízott meg játékvezetőt és partjelzőket.

A Barátság jól szervezett védelme hősies akarással verte vissza a titkos bajnokjelölt próbálkozásait. A II. félidőben még nagyobb nyomás alá helyezte kapukat Eger. Mégis a Barátság előtt nyílt meg a nagy alkalom, de a fiatal játékos Hidvégi ziccer helyzetben hibázott. Végül Eger egy hatalmas bombával tartotta otthon a 3 pontot.

Így az eredmény: 1:0. Jók voltak: Diczkó, Bócsik és Hidvégi.

NB.III. Gyoma - Hódmezővásárhely 1:2

VIII.14. Barátság - Monor 1:3

Csapatunk 500 néző előtt lépett pályára. A Játékvezető: Filus.

Krónika:

Harmodik percben fergeges támadás után Varró 8 méterről a kapufát bombázta, de a visszacsapódó labda a menteni akaró Diczkórol a hálóba pattant. 0:1

Ötvenedik percben nagy egyenlítés lehetősége volt. Varga remek beadását sajnos Mester 4 méterről a kapu fölé fejelte.

Ötvennyolcadik percben Varró kilépett a védők közül és 12 méteres bombáját Kollár kapus bravúrosan kiütötte, de az elé kerülő labdát Monor középpályása nem hibázta el. 0:2

A hatvanhetedik percben Bócsik 4 méterről a kapufát találta el.

Nyolcvankettedik percben Unyatszki beütötte, de a jó ütemben érkező Bócsik 4 méterről nem hibázott. 1:2

Kilencvenkettedik perc: Egy kétes hozadást hibásnak ítél a bíró. 7 méterről a pontrúgást Koltai a felső sarokba rúgta. 1:3

Kemény, színvonalas mérkőzést láthatott a közönség. A szerencsétlen gól nem törte le a hazaiak kedvét. Sajnos a Barátság fiatal több gólhelyzetben hibáztak. Így a jól kontrázó vendégek örülhettek a győzelemnek. A játék képe alapján a döntetlen igazságosabb lett volna.

NB.III. Békés - Gyoma 4:0 Ifi: 6:2

VIII.22.

Kunszentmárton - Barátság 0:0 Játékvezető: Heibl. 600 néző.

A Barátság alaposan megszervezte védelmét. A hazaiak végig támadtak, de főleg a középpályán folyt a küzdelem. Hatalmas erőpróba volt. A hazaiak „tudománya“ a kapuk előtt elfogyott. Kimondottan nagy helyzetet nem tudtak kidolgozni. A hősiesen küzdő, fegyelmezett védőjátékosnak köszönhetően a Barátság megérdemelte az egy pontot.

Tabella állás:

1. Eger	3	-	8:1	9
2. Barátság	3	1	2:1	4
3. Gyula	3	1	2:1	6

Érdekes összehasonlítást érdemes tenni: Eger Gyulától idegenben (Gyulán) 3:0 -ás győzelmet aratott. Ezt figyelembe véve a mi szezonnyitónk Egerben (1:0) igen tisztas eredménynek mondható.

MÁRTON GÁBOR

In memoriam

Szülőföld: Böleső, majd koporsó!
Sarkesillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

A KNER CSALÁD

Kner Imre és Kner Izidor

A család ősei már a XVIII. században jó nevű könyvkötők voltak a Felvidéken. Az 1830-as években telepedtek le Gyomán. A dinasztia alapítója KNER SÁMUEL, mint könyvkötő iparos adózó polgárként volt számontartott Gyomán.

Az országhatárokon túl is ismertté lett nyomda alapítója KNER IZIDOR 1860-ban született. Munkáját inasként Szolnokon kezdte. Segédként Székesfehérvárott tevékenykedett. Első írása is ott jelenik meg Dori álnéven. A világot megismerő vándorlása után 1882-ben tér haza szülőhelyére, Gyomára.

Szegényes volt a nyomda indulása. Főleg nyomtatványokat, egy-két könyvet a környékbéli települések, vagy egyének megrendelésére készítettek. Mint érdekességet említem meg, BÉKÉS MEGYE RÖVID ISMERTETÉSE AZ ENDRÓDI NÉPISKOLÁK SZÁMÁRA címmel a millennium évében, 1896-ban jelent meg. (Ismeretlen szerző munkája. Sajnos csak erősen hiányos példány van birtokunkban)

Egyébként a nyomtatásban nagy jelentőségű papír szabványosításában is fontos munkát végzett. 600 féle nyomtatványt tartott raktáron, melyek főleg a közigazgatásban voltak fontosak.

1900-ban megindítja a KÖZSÉGI ÜGYKEZELÉS, majd a KÖZSÉG című folyóiratot. 1914-ben Lipcsében a RÖPKE LAPOK folyóirattal arany érmet nyert.

A századfordulótól önálló szerkesztésű naptárral kelti fel a figyelmet. Ezek sikerében már fia KNER IMRE végez értékes munkát. 1908-ban első nagy sikeres vállalkozása: THURY ZOLTÁN összes műveinek kiadása 6 kötetben. Ez a munka már nagyon komoly nyomdaművészeti jártasságról tanúskodik.

1910-től sikersorozatot jelent Heltai Jenő, Gábor Andor, Szép Ernő írásainak publikálása.

A nyomdatulajdonos kedves hangú anekdotái, humoreszkei a BORSZEM JANKÓ-ban (a kor nagysikerű élclapja) jelentek meg.

1931-ben életrajzát FÉL ÉVSZÁZAD MESGYÉJÉN címmel jelentette meg. Színművet is alkotott: Keserves kenyér címmel.

Helyi érdekességként említem, Rózsahegyi Kálmán díszpolgári kitüntetésében is jelentős érdeme van, és annak díszoklevelét is ő tervezte és készítette. Igen meghitt és értékes baráti kapcsolat alakult ki Kner Izidorral. Síremléke a gyomai köztemetőben van. Papp Zsigmond alkotása.

A könyvművészet kiteljesítője fia IMRE volt. (Gyoma 1890 - Koncentrációs tábor 1944) A XX. század könyvkötészetének és nyomdászatának Európa-hírű megvalósítója lett. Tanulmányait a Mezőtúri Főgimnáziumban, majd Aradon folytatta, és Lipcsében fejezte be. 17 évesen tért haza és a Kner Nyomda művészeti vezetője lett. Baráti köréhez tartozott Szabó Lőrinc, Balázs Béla, Kosztolányi Dezső, Szabó Dezső, Ortutay Gyula, Móra Ferenc és Kovács Imre a Néma Forradalom szerzője is. Magánkiadásban valóságos „bibliofil csemegék is megjelentek. (Márai, Kodály, József Attila művek) 1923-ban Göteborgban beválasztották a Nemzetközi Nyomdászszövetség Végrehajtó Bizottságába.

1944-ben csodás karrierjét derékba törte a II. világháború szömyűsége. Pontosán azt sem tudjuk, hogy hálás emlékeztünk melyik haláltábor felé küldjük.

A Kner család egykori békés otthona most Nyomda Múzeum, mely híven tárja elénk a család áldásos, értékes életének emlékeit.

A gyomai gimnázium és szakközépiskola Kner Imre nevét vette fel. Apja Gyoma sportjának elindítója és áldozatos segítője volt, a világhódító útjára kelt labdarúgás megindításával.

Megmenekült útódai Amerikából az elmúlt hetekben érkeztek meg, hogy leróják tiszteletüket a Kner emlékmű előtt, és ünnepi módon megemlékezzenek KNER ALBERT, születésének 100 évfordulójáról, aki már az Amerikai Egyesült Államokban bontakoztatta ki karrierjét.

Jelen kis írásunkkal is tisztelegni kívántunk Gyoma nevezetes családjá előtt, akik városunk hímevét a mai napig is gazdagítják, s akiknek emlékét híven őrzi a hálás utókor.

MÁRTON GÁBOR

TERVEZÉSTŐL A KULCSÁTADÁSJÁ!

Az ÉPFE-
építőipari-szakipari-vállalkozás

Közületeknek, magán személyeknek teljes körű építőipari munkák végzését vállalja garanciával.

Telefon: 06-20-9-367-514 vagy
06-60-610-180. FAX: 06-66-386-896.

ÉVFORDULÓK NAPTÁRA

1999. AZ IDŐSEK NEMZETKÖZI ÉVE

Szeptember 1. **A II. Világháború emléknapja**

Szeptember 2. 1892. Apati **ÁBRAHÁM PÁL** (1960. május 6. Hamburg) Operettszerző, karmester. 1928-tól a Fővárosi Operettszínház karmestere. 1933-ban Amerikába emigrált. Ismertebb művei közül említhetjük: Havai rózsája. Bál a Savoyban.

Szeptember 4. 1883. Budapest **CZÖBEL BÉLA** (1976. február 11. Budapest) Fesztő. Kossuth-díjas. A fauvizmus

hatására alakította ki expresszionista kifejezőmódját, dekoratív szépségű szín és formavilágát. A NYOLCAK tagja, a modern magyar művészet egyik őstönzöje. Fesztészetének komor feszültségét később lágyabb, oldottabb színek váltották fel.

Szeptember 6. 1903. Léva **KADOSA PÁL** (1983. március 30. Budapest) Zeneszerző, zongoraművész. Zongoraművészként elsősorban a kortárs zene avatott tolmácsolója, ezt tekintette főhivatásának. Pedagógusként több generáció nevelője volt. Művei: Kamaraszimfónia 13 hangszere, Öt kis ritmikus etűd, Magyar népdalszvit, Három zsidó katonadal, Zsidó népdalok stb.

Szeptember 6. BÁNYÁSZNAP

Szeptember 8. 1850. Rimaszombat **BLAHA LUJZA** (1926. január 18.) Énekesnő, színésznő. A Budai Népszínházban, majd vidéken Szabadkán szerepelt. 1870-ben lépett fel először a Nemzeti Színházban. Igazi területe a népszínmű és az operett. 1901-ben a Nemzeti Színház örökös tagjává választották. Ma már kordokumentum az „Életem Naplója” c. könyve. Kora a nemzet csalóányaként emlegette.

Szeptember 8. FIZOTERÁPIA VILÁGNAPJA

Szeptember 8. AZ ÍRÁSBELISÉG VILÁGNAPJA

Szeptember 9. POSTÁS VILÁGNAP

Szeptember 9. 1934. Budapest **LATINOVIČS ZOLTÁN** (1976. június 5. Balatonszárszó) Színész. Főleg drámai szerepei tették örökérvényűvé munkásságát. A Nemzeti Színház örökös tagja.

Szeptember 12. 1888. Nagybánya **TERSÁNSZKY JÓZSI JENŐ** (1969. június 12. Budapest) Író. Regényeiben, novelláiban a mese- és a ballada-világba kapaszkodik. (Ilyenek: Tavasz történet, Makovics úr és szivarjai) Népszerű hősről írt regénye a Kakukk Marci, mely törvényen kívül élő derűs figura. Állat történetei, pl.: A szerelmes csóka, egy vezérbika emlékirata.

Szeptember 13. 1813. Buda **EÖTVÖS JÓZSEF** (1871. február 2. Pest) Író, költő, politikus. Költeményeire a szociális érzékenység a jellemző. Ilyen a „Mégfagyott gyermek” c. verse is.

Neves regénye a „Falu jegyzője” melyben szatirikusan megfogalmazva a centrista eszményének igazáról vall. Történelmi regénye „Magyarország 1514-ben”, melyben a Dózsa parasztfelkelést ábrázolja. Elbeszélései: Téli vásár, a molnár leánya.

Szeptember 13. 1895. Marcali **BERNÁTH AURÉL** (1981. November 13. Marcali) Fesztő, művészeti író. Kossuth- és Munkácsy-díjas. Egy ideig a német expresszionizmus hatása alatt állt, de később a nagybányai iskola erősebben jelentkezett alkotásaiban. Posztimpreszionista tájképei a magány hangulatát idézik. Önéletrajzi írása: Így éltünk Pannóniában. Megjelent 1957-ben)

Szeptember 15. 1858. Budapest **HUBAY JENŐ** (1937. március 12. Budapest) Hegedűművész, zeneszerző, pedagógus. Fiatalon bejárja Nyugat-Európát és gyakran játszott együtt Liszt Ferencsel. 1886-tól a Zeneakadémia hegedű-tanszék vezetője, de kamarazenét is tanít. Színpadi művei: A cremonai hegedűs (két felvonásos opera), Afalu rossza (3 fel. opera)

Lavotta szerelme (3 felv. opera), A milói Vénusz (1 felv. opera), Anna Karenina (3 felv. opera).

Szeptember 18. 1916. Kistarcsa **SIMÁNDI JÓZSEF** (1997. március 4. Budapest) Operaénekes. Az Operaház örökös tagja. Legendává magasodott Erkel: Bánk bán c. operájában Bánk alakja.

Szeptember 18. A ROKKANTAK NAPJA

Szeptember 20. 1897. Farkaslaka **TAMÁSI ÁRON** (1966. május 26. Budapest) Író. Mondanivalója a székely mese és mondavilág, a háború, a székelyek élete, a trianoni szerződés által előidézett tragédia-érzet. Főbb regényei: Siratnivaló székelyek, Ördögváltozás Csikban, Erdélyi csillagok, Abel a rengetegben, Abel Amerikában, Szűzmáriás királyfi. stb. Színpadi művei: Énekes madár, Hegyi patak, Vitéz lélek.

Szeptember 20. TAKARITÁSI VILÁGNAP

Szeptember 21. A MAGYAR DRÁMA NAPJA

Szeptember 22. 1863. Versec **HERCEG FERENC** (1954. február 24. Budapest) Író. A negyvenes években több művét filmesítették meg. A magyarság tudat, hazafitúi szellem élharcosa. Regénytrilógiájáról várt közismerté: A Gyurkovics lányok, Gyurkovics fiúk, Gyurka és Sándor. Azok a regényei maradandóak, melyek mérsékelt neoromantikuskak. Ilyenek történelmi regényei: Pogányok, Bizánc. Bakócz Tamásról írt regénye: Az élet kapuja. Rákóczi Ferencről írta Pro libertate c. regénye. A Rákosi-Kádár éra agyon hallgatta.

Szeptember 22. 1810. Doborján **LISZT FERENC** (1896. július 31. Bayreuth) Zeneszerző, zongoraművész. Szülei a Sopron megyei Lók községben kötöttek házasságot és Ferenc egyetlen gyermekük volt. Korán feltűnt zenei tehetsége. 8 éves korától kezdve nyilvánosan is zongorázott. Bécsben, Párizsban tanult. Angliai, franciaországi, németországi körútja során sok helyen koncertezett hatalmas sikerrel. Paganini bravúros játéka. Chopin zenéje nagy hatással volt rá. Zongoravirtuózként bejárt egész Európát, Oroszországban is nagy sikert aratott. A magyarok és az osztrákok egyaránt sajátjuknak vallják. Főbb művei: Szent Erzsébet legendája, A Koronázási mise, 14 Magyar rapszódia, Oratóriumok, Requiem, zenekari művek, átiratok, Zongoraművek két kézre, orgonaművek.

Szeptember 24. 1897. Nagyszalonta **SINKA ISTVÁN** (1969. június 17. Budapest) Költő, író. Költészetében, novelláiban a magyar parasztság helyzete, világképe a maga teljességében szólal meg. Művei: Himnuszok Kelet kapujában, Pásztorének, Fekete bojtár vallomása.

Szeptember 25. 1791. Lőcse **MARKÓ KÁROLY** (1860. szeptember 9. Antella, toszkán falu, Olaszországban) Bécsben és Olaszországban tanult. Kiváló természet megfigyeléséről és friss festői szemléletéről tanúskodnak túlnyomórészt mitológikus tájképei. Finom aprólékos gondtal dolgozta ki képeit. Műveivel évtizedeken át hatott a magyar tájképfestészetre. Gyermekei örökölve tehetségét festőként munkálkodtak: Ifj. Markó Károly, Markó Katalin és Markó Ferenc is.

Szeptember 25. IDŐSEK VILÁGNAPJA

Szeptember 26. (Szept. utolsó vasárnap) **SIKETEK ÉS NAGYOTHALLÓK VILÁGNAPJA**

Szeptember 27. 1772. Sümeg **KISFALUDY KÁROLY** (1844. október 28. Sümeg) Költő, író. Fiatal éveiben életének meghatározójává vált a szerelem hatalmának érzete és tolmácsolása. Himfy szerelmei c. művének első részében a Kesergő szerelemben lírai magasságokba emeli a szerelem érzését. A szülőföld szeretete, a természethez való ragaszkodása is megjelenik verseiben. Későbbi műveiben a nemesi lét súlyos ellentmondásait írja le. Ez által új műfajt alakított ki magának a: regét. Ilyenek: Csobánc, Tátika, Somló.

Szeptember 28. 1817. Rimaszombat **TOMPA MIHÁLY** (1868. július 30. Hanva) Költő. Versei, balladái lírai hangvételről tanúskodnak. Nyelvezete választékos. Több verse jelent meg a kor kedvelt lapjában a **MAGYARORSZAG ÉS A NAGYVILÁG** c. hetilapban. Művei közül kiemelhetjük: Népregék, népmondák c. kötetét, a családi otthon írja le verseiben: Itthon vagyok, Nyári este, Őszi tájnak... Kandallódal.

Szeptember 29. A HONVÉDSÉG NAPJA

MINDENT EGY HELYEN, A PIKTOR BOLTBAN!

Gyomaendrőd, Fő út 204.
(Telefon: 66/386-611)

Kaphatók:

- Festékek, lakkok, ecsetek,
 - szerszámok, csavarok, szegek,
 - ragasztók, zárok, vasalások, és linóleumok
- PADLÓ BURKOLÓ LAPOK MINTA UTÁN, HOZZÁ
RAGASZTÓK, FUGÁZÓ ALJZAT KIEGÉSZÍTŐ

Az ablak teszi a házat

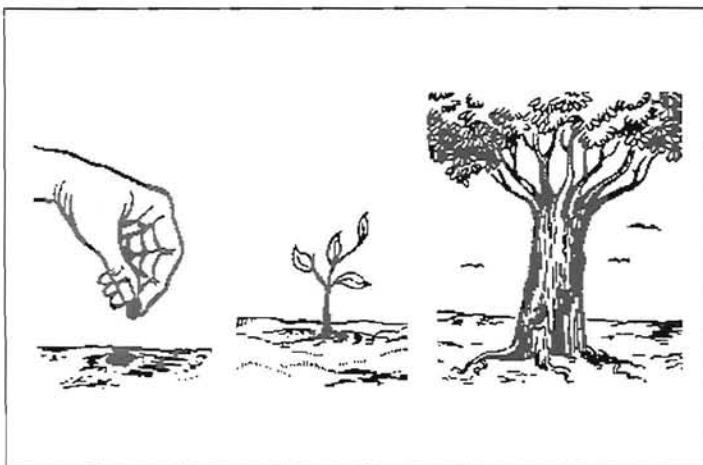
MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETEKRE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

SZEPTEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

3. péntek: Nagy Szent Gergely pápa
 7. kedd: Szent Márk, István és Menyhért
 áldozópapok, kassai vértanúk
 8. szerda: Szűz Mária születése, Kisboldogasszony
 13. hétfő: Aranyhajú Szt János püspök, egyháztanító
 14. kedd: A Szent Kereszt felmagasztalása
 15. szerda: A fájdalmas Szűzanya
 16. csütörtök: Szt. Kornél pápa és Szt. Ciprián püspök,
 vértanúk
 20. Hétfő: Kim Taegon Szent András áldozópap,
 Csong Haszang Szent Pál és társaik vértanúk
 21. kedd: Szent Máté apostol, evangélista
 24. péntek: Szent Gellért püspök, és vértanú
 27. hétfő: Páli Szent Vince áldozópap
 29. szerda: Szent Mihály, Gábor és Rafael főangyalok
 30. csütörtök: Szent Jeromos áldozópap és egyháztanító

Gyerekek imája az iskolában

Uram és Mesterem! TE harminc évig készültél hivatásodra. Apostolaid is először nálad tanultak, mielőtt a világba mentek.

Nekem is iskolába kell járnom, ha azt akarom, hogy hivatásomnak megfeleljek, s majd megálljam a helyem a társadalomban.

Most még fiatal vagyok! Keresztény lévén, jól tudom, hogy akkor ismerhetlek meg téged az életben mindjobban, ha hasznosítom a tőled kapott talentumokat.

Küldd rám áldásodat az egész iskolaévben, hogy mindvégig kitartóan, derekasan dolgozzam! Adj vidám lelkületet a tanuláshoz!

Apostolaidnak a Szentlelket küldted, hogy mindent jól megértsenek, és helyesen cselekedjenek. Kérlek, küldd el őt nekem is, hogy velem legyen minden órán, segítsen feladataim elkészítésében, megoldásában: különösen abban a tárgyban, amelyben a leggyengébb vagyok, és amely a legnehezebb.

Tanítóimnak, nevelőimnek mindig meg akarom adni a nekik járó tiszteletet. Kérlek Uram, adj nekem jó tanítókat! Rendelj mellém igazi barátokat, s óvj az olyan társaktól, akik rosszra csábítanak!

Légy mellettem, segítsd tanítóimat, tanáraitam és az egész osztályt!

Szűzanyám, aki gondot viseltél szent Fiadra, amikor még gyermek volt, kérlek, gondoskodj rólam is!

Ne feledjük: új tanév új hitoktatási év!

SZEPTEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnapokon: 8-kor, és este 18 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

Szeptember 12-én és 26-án, vasárnap fél 12-kor.

Hunva

Vasárnapokon: délelőtt 10-kor. Hétköznapokon: kedden, csütörtökön és szombaton este 18-kor, valamint elsőpéntekenként is, este 18-kor. A szombat esti mise előesti mise, így érvényes vasárnapra.

Gyoma

Vasárnapokon 10-kor, hétköznapokon 18 órakor.

Mindennap imádkozzuk az Úr imádságát, a Miatyánkot. Hogy jobban megértsük, folytatjuk a Miatyánk magyarázatát, a Katolikus Egyház Katekizmusából:

II. „Jöjjön el a te országod“

Az Újszövetségben a „baszileia“ szó „királyságot (elvont fogalom), „országot“ (konkrét jelentés) vagy „uralkodást“ (cselekvés) jelent. Isten országa létezett már előttünk. Elközelgett a megtestesült igében, hirdettetett az egész evangéliumban, eljött Krisztus halálában és feltámadásában, Isten országa jön az utolsó vacsorától kezdve és itt van közöttünk az Eucharisziában. Az ország el fog jönni a dicsőségben, amikor Krisztus át fogja adni Atyjának.

Még az lehet, hogy Isten országa Krisztust jelenti személyben, akit naponta hívunk a mi kéréseinkben, és akinek eljövételét siettetjük várákozásunkkal. Minthogy ő a mi feltámadásunk, mert benne támadunk fel, ő lehet az Isten országa is, hiszen benne fogunk uralkodni.

Ez a kérés: „Marana tha“, a Lélek és az Egyház kiáltása: „Jöjj el, Úr Jézus!“

Még ha ez az imádság nem is tette volna kötelességünké, hogy ennek az országnak az eljövételét kérjük, akkor is magunktól kellett volna ezt ezzel a kiáltással kérni, magunkban siettetve, reményünket felszítani. A vértanúk lelkei az oltár alól nagy kiáltással hívják az Urat: „Meddig vársz még az ítéletre? Mikor állsz bosszút a vérünkért a föld lakóin?“ (Jel 6,10). Őneki valóban igazságot kell nyerniök az idők végén. Urunk, siettesd hát a te országodat!

Az Úr imádságában főleg Isten országa végső eljövételéről van szó, amely Krisztus visszatéréssel valósul meg. Ez az eljövetele utáni vágy azonban nem vonja el a Egyházat küldetésétől ebben a világban, hanem még inkább elkötelezi. Mert pünkösöd óta az ország eljövetele az Úr lelkének a műve, „aki befejezi Krisztus művét a világban és minden megszentelést teljessé tesz“.

„Isten országa az igazi ország, béke és öröm a Szentlélekben“ (Róm 14,17). A végső idők, melyekben élünk, a Szentlélek kiadásának idői. Ettől kezdve folyik a döntő harc a „test“ és a Lélek között.

Csak a tiszta szív modhatja bizonyossággal: „jöjjön el a te országod“, Szent Páltól kell megtanulni mondani, „Ne uralkodjék halandó testünkön a bűn!“ (Róm 6,12). Aki tisztán őrzi maguk cselekedeteiben, gondolataiban és szavaiban, mondhatja Istennek: „Jöjjön el a te országod!“

A Lélek szerinti megkülönböztetésben a keresztényeknek különbséget kell tenniük Isten országának növekedése és a kultúra, valamint a társadalmi haladás között, melyben elkötelezik magukat. Ez a különbségtétel nem szétválasztás. Az embernek az örök életre szóló hivatása nem rontja le, hanem megerősíti feladatát, hogy a Teremtőtől kapott erőit és eszközeit latba vetve szolgálja az igazságosságot és a békét ebben a világban.

Ezt a kérést Jézus imája hordozza: az ő imájában nyer meghallgatást és hatékonyan jelen van az Eucharisziában. Ez a kérés aztán meghozza gyümölcsét a boldogságok szerinti új életben.

Az oldalt összeállította: Iványi László plébános

Adatok a gyomai református gyülekezet lelkészeiről - III. Befejező rész

DÁVIDHÁZY BEKES SÁMUEL, a templomépítő Kolláth Mihály után 1818-1862 között volt a gyomai reformátusok lelkipásztora, régiesen prédikátora, akiről Városunk „In Memoriam” rovatában emlékeztünk meg. (F. év VI. évf. 7. sz. 104. oldalon) 1862-től megszaporodott a református lelkek száma, ezért a gyülekezet második lelkészi állására is kért s kapott engedélyt az egyházi főhatóságtól. Így aztán 1862-től Gyomán fenn állt a „kettős lelkészség”.

BENCZE ISTVÁN 1863. júniustól 1886. január 9-ig szolgált, mint első, vagy elnök-lelkész, **KÁSA DÁNIEL** volt lelkész-társa, aki 1863 júniustól - 1868. május 31-ig szolgált. Ez utóbbi két lelkészről sajnos nem sok adatot találtam, illetve Kása Dánielről jóformán semmit sem tudok közölni. Bencze Istvánról is Kner Izidor Garzó Gyuláról írott emlékezéséből tudok idézni: „Egyetlen papi lakja akkor Gyoma református eklézsiájának (tudniillik mikor Garzó Gyula Gyomára érkezett új lelkésznek, - megj. Cs. Szabó) az endrődi út kiindulási pontján lévő L alakú nádas viskó volt, amelyből az akkor szimplasága folytán népszerű „BENCZE PÁTER” hirdette a szent igét, aki arról lett híres, hogy egyik fős Károli Gáspár bibliáját az öreg Kner kompaktornal (Izidor édesapjával Kner Sámuellel, - megj. Cs. Szabó) lapanként összekeserítetett és azután kevés margó meghagyásával szövegrészen kilékelte, akkori egyetlen bádogosunk: Lackenbacherrel bádog betételt látván el: abból szitta a fináncszemektől féltett, nagyon tilalmas szűzdohányt.”

DÁVIDHÁZY BEKES SÁMUEL FIA LÁSZLÓ következett 1868-tól 1870-ig, kora haláláig.

GARZÓ GYULA volt a következő lelkésze Gyomának 1871. október 20-tól, 1908. augusztus 14-ig, haláláig.

KÁLMÁN FARKAS volt a társa 1887. április 24-től, 1906. október 2-ig, szintén haláláig. Garzó Gyuláról itt most nem írok, az ő nagyszerű alakjáról, munkásságáról egy külön megemlékezést közlünk lapunk következő számának „In Memoriam” rovatában.

KÁLMÁN FARKAS néhai nagy és jó emlékezetű nagytiszteletű urat Garzó Gyula szorgalmazta maga mellé meghívni a gyomaiak által, mondván: „Ne hagyjuk ott azon kicsiny gyertyatartóban (a gyüdi kis eklézsiában) ezt a nagy szál gyertyát...” Kálmán Farkas ref. lelkipásztor, zeneköltő, egyházzenei tudós Siómaroson született 1863. október 15-én. Tanult

Városhidvégen, Gyönkön és Pápán, hol 1859-ben végezte a teológiát. Miután 1862-ig „akadémikus rektor” (általános iskolai tanítói hivatal, mely külföldi tanulmányútra szükséges tandíj gyűjtésére szolgált egy jó fizetős tanítói állásban) volt Pátkán, több helyen segédlelkész, míg 1868-ban madocsi, 1876 októberében sósvertikei, 1880 áprilisában gyüdi, 1887-ben gyomai lelkész lett. Páratlan alaposággal ismerte a protestáns énekönyt (aként történeti fejlődésében. Önállóan kiadott művei: Éneklő kar (az akkori énekeskönyv szerzőinek életrajza), Bp. 1880. Új ma-

EGY ZSOLTÁROS PAP

Valamikor, bús, hamvas őszön,
Mikor már szíromat hullat a virág,
Nótafa termő Baranyából
Nagy útnak indult egyszer egy diák.
És úgy indult el a világba:
Egyszerű kis magyar ruhába,
Kezében zoltár, öreg levelű,
Hóna alatt egy kopott hegedű.
Kopott hegedű, öreg zoltár,
Az élet két útravalója.
Örökség, barát, hű osztályos
Míg a nagy utat majd leröjje,
Ölelkezve itt olvad össze
Lángoló hit, eleven élet,
Kevesen kapnak ilyen szegényes,
Ilyen gyönyörű örökséget...

Öreg zoltár, kopott hegedű,
Ézek lettek lelke szárnyai.
Így tanult meg, lágy zoltárok szaván
Istenhez szállani...
Hegedűszó halk zokogásán
Hazát tanul szeretni és a dalt,
Hinni, hogy a kesergő magyar
Nagy, ősi fája egyszer meg kihajt.
És míg a zoltárt énekelte
Babiloni vizeknél járva,
Ifjú lelkére lopva szállott
Régi dicsőség napsugára,
Mikor még voltak magyarok
Büszkéik, szabadok,

gyar athenas (Újabbkori magyar prot. írók életrajzgyűjtemé-lye)szerk. Kis Károlyval és Bierbrunner Gusztávval Bp. 1882-1887. Kéziratban maradt; Adalékok a 16. és 17. század irodalomtörténetéhez (Az 1711-ig megjelent magyar énekgyűjtemények ismertetése.) Jelenlegi énekeskönyvünkben (sajnos csak) két éneke van felvéve. Kner Izidornak igen kedves barátja; számtalan anekdóta, humoros történet szól erről a barátságról (Kner Izidor megjelent írásaiban (is). Sírja, családi sírkertje, sírköve még látható a gyomai öreg temetőben.

Zsoltáros pap így lett a diákból,
Nótaimádó dalos lélek.
Akkor még dalolni tudnak
Csak addig élnék.
Akkor másnak csak rózsát adnak
Míg ők magok tövisen járnak,
Akkor élve sohase látják
Aratását a gazdag nyárnak.
És elindult, tanítani dallal.
Szigetostani dús lelke kincsét,
Vigasztalni, hol a bánatra
Egy-egy jó szó is nagy segítségek.
Derűt vinni a bús homlokra,
Akit a gond sötétre árnyal,
Szeretettel szólni a szívhez,
S nem poros könyvek holt szavával.

Magyar pap lett. Tudását, eszét
Aki könnyelműn másnak adja.
Egy magyar pap, kinek a lelke
Tán a magyar föld egy darabja.
Egy szív-ember, ki élete javát
A zörgető koldusnak adja át,
Aki kaczag akkor is, mikor
Mikor érzi szívére mély sebet vagnak:
- Mert mi köze ahhoz a világnak...
Mert miköze ahhoz a világnak.
Hogy mikor fejét álomra hajtja,

Neki is sokszor könnyes a szeme,
S megvonaglik sokszor az ajka.
És ilyenkor, bánatba, könnybe,
Új Zsoltárokat vert ki a szíve,
Születtek csodás új melódiák,
Egy passzoz, egy összetört világ,
Istenimádó dallama sírt fel:
És a jutalma: - ott kint egy sírhely.

Valamikor, bús hamvas őszön,
Mikor már szíromat hullat a virág,
Nótafa termő Baranyából
Nagy útnak indult el a világba:
Egyszerű kis magyar ruhába...
Ifjan indult. Nagyra tüzelték
A fiatal lobogó eszmék,
Küzdelme, sorsa, mégse volt más
Csak a magyar dalosok sorsa,
Akit bánatnak, nem értenek,
Pedig redős, vérező hamlokát
Mindig, mindenkor, másért törli meg...
Sorsa a magyar dalosok sorsa,
Aki ölelve tartja a világot,
És még élve el kell temetnie
Minden virágot, minden álmot.

Sorsa a magyar dalosok sorsa,
Öreg korára nem jut egybe,
Csak a szegényes, napi kenyere,
És úgy hal meg, ahogy elindult:
Tanítani a nagy világba:
Egy zsinóros magyar ruhába,
Kezében zoltár, öreg levelű,
Meg az az ócska, kopott hegedű.

SIKERES FALUNAP HUNYÁN

VIII. 15-én rendezte meg első falunapját Hunya. Dicséret illeti ezért mindazokat, akik kidolgozták és megszervezték az esemény-sorozatot. Sóczóné Farkasinszki Ildikó, jegyző, Sóczó Géza hitoktató, Petényi Szilárdné ált. iskolaiigazgató és Szilágyi András Zoltán települési képviselő az érdem.

Délelőtt családi vetélkedők voltak, amelyen jól szórakozott a falu népe, nem kevésbé a Gyomaendrődről jött mazzorettek bemutatóján.

Szilágyi András üstjében finom falatok...

Volt itt kézműves foglalkozás is; foltvarrás, gyöngyfűzés, agyagolás.

A sok száz adag birkapörkölt várta mindazokat, aki eljöttek a falunapra.

Délután a Művelődési Házban színpadra léptek a Kondoros Pávkör, a gyomaendrődi Rumba Társastáncklub, a budapesti Kincses Színház, mely kabaré előadásával aratott sikert.

A nap záróeseménye volt a Művelődési Házban tartott bál, mely vasárnap hajnalig tartott.

A Falunapon gyűjtést rendeztek a leégett hunyai templom újjáépítésére. 81.945 forintot adták át erre a célra az illetékeseknek.

Reméljük hagyományt teremtettek a szervezők, s még sokszor adhatunk tudósítást a hunyai Falunapról. Köszönet illeti meg a szervezőkön kívül mindazokat, akik munkájukkal segítettek a lebonyolításban. Köszönet a szponzoroknak, vállalkozóknak és magán személyeknek. Talán illendő kiemelni az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet, az OTP Rt. Gyomaendrődi Fiókját, a Hunyadi Mezőgazdasági Szövetkezetet, a Bo-Ti Betéti Társaságot végül de nem utolsó sorban Hunya község Önkormányzatát.

Közben a régi romtemplomot teljesen eltakarították. Az egyik iskolaépület felszabadították, és ott lett berendezve az ideiglenes kápolna, míg a templom felépül. A Máltai Szeretetszolgálat székeket, asztalokat adományozott, Endrődről egy kisharang is kikerült. Közben készülnek a pályázati tervrajzok, és gyűlnek az adományok.

CSAK A NAP SÜSSÖN...

A gyomaendrői Szent Imre plébánia adott otthont a keresztény fiatalok „ifjúsági találkozájának” augusztus 14-én, amint arról rövid híreinkben (126. old.) az elmúlt hónapban beszámoltunk.

Közel két hónapi gondos előkészítés eredményeként minden készen állt a vendégek fogadására, akik már reggel 9 órától gyülekeztek. Nemcsak a közeli településekről; Hunyáról, Kondorosról, Dévaványáról, de Békéscsabáról, Szegedről is jöttek fiatalok. Nagy örömet jelentett a Szentestéről jött „Új hajtás 102,” ifjúsági zenekar szereplése is. Több mint félszáz fiatal gyűlt össze. Többen elmondták, hogy lelki feltöltődést várnak e naptól. Egy gyulai lány viszont másként fogalmazott: „Konkrétan nem várok semmit, csak a nap süssön. Isten majd megáldja a jó törekvéseket.”

Kíváncsi voltam Vargyas Emil atya értékelésére is, aki mint volt endrői káplán maga is részt vett a szervezésben. Emil atya elmondta, hogy nagyon örül a fiataloknak, hiszen a Szentatya is úgy gondolja, hogy a jövő egyházát a fiatalokra kell építeni. Olyan jó látni - közben az idősök sokszor szomorúak, mert kevés a fiatal a templomban - most egyre többen jönnek. Az adakozókkal kapcsolatban kiemelte, hogy ők sokkal többet tettek, mint hogy adtak egy pénzösszeget, mert adakozásuk által elvitték az evangélium, a szeretet örömhírét minden rászorulóknak, gyereket váróknak, családosoknak, időseknek, hogy van szeretet, hogy van segítőkészség, adakozásukkal a remény magvát vetették el, amiért mindenképp köszönet jár!

Fél tíz órakor kezdődött a program. Ungvölgyi János az egyházközség világi elnöke köszöntötte a fiatalokat, majd Hüse József káplán úr előadása következett, melynek témája a találkozó jelmondatához kapcsolódott: **Szeretet az Isten, aki szeretetben él Isten nevében él és Isten öbenne.** Előadását a szemléletesség jellemezte: Mint egy zenekar a világ, melynek karmestere a Szentlélek. E zenekar a Mennyei Atya szeretetének harmóniáját zengi, melyben minden ember egy hang. Ha hamis hang vagy az ki kell javítanod, rendbe kell tenned kapcsolatodat az Istennel, miként a hangszer is fel kell hangolni, ha hamisan szól. Mert csak Isten adhat harmóniát. Ezután előképek segítségével szemléltette a Teremtés-történetet. Majd következett az előadás

csúcspontjaként is felfogható előkép. Három fiatal személyesítette meg a Szentháromságot.

Ezután a kiscsoportos beszélgetések következtek. Hat csoportot alakítottak. Rövid bemutatkozás és ima után a csoportvezetők irányításával az előadáshoz kapcsolódó kérdésekre keresték a választ: hogyan ismerjük fel Isten szeretetét, mi akadályoz, hogy mindenki felismerje? Szükséges-e a megbocsátás, lehet-e szeretni ellenségünket?

A kiscsoportos beszélgetések végén, míg az összefoglalásra gyülekeztek ki-ki kedvére csemegézhetett a megterített asztalon lévő finom süteményekből, szendvicsekből, melyek a hívek lelkes összefogását dicsérette. Köszönet érte!

Voltak csoportok, akik az összegzés során pantomimmal, rövid színjátékkal fejezték ki gondolataikat; megbocsátásról, Jézus közösségformáló erejéről, az Istenre hagyatkozás szükségességéről.

Fél egy körül a plébánia udvarán már várta a vendégeket a finom ebéd. Lócákra telepedtek s jóízűen fogyasztották Ambrózi László és csapata által készített gulyáslevest. A szomjat többféle üdítő itallal lehetett csillapítani.

Ebéd után az endrői Tájházban hallgattak meg előadást az endrői nép vallásosságáról, a parasztok életéről, kultúrájáról, Isten szeretetéről. Köszönet érte Vaszkó Irén tanárnőnek és Szonda Istvánnak a Tájház gondnokának. Nagy élményt jelentett a fiataloknak a berendezés, a korabeli használati tárgyak, kegytárgyak megtekintése. Megható volt látni, hogy volt, aki titkon megsimogatta a kopottra imádkozott olvasót. Vaszkó Irénke tanár nénitől választ kaphattak arra, hogy miért maradtak mindig becsületesnek, Istenfélőknek az endrői elődeink? Mert a tiszta forrásból merítették.

Visszajövet a Tájházból közös énekpróbát tartottak, majd délután 4 órakor a virágdíszbe öltözött templomban kezdődött az ifjúsági mise, melyet Gyulay Endre Szeged-Csanád egyházmegye püspöke celebrált. A misén jelen volt Dr. Dávid Imre polgármester úr és az idősebb hívekből is sokan. Ungvölgyi János köszöntötte a szervezőket, üdvözölte a nagyszerű összefogást, mely a jól sikerült ifjúsági találkozót eredményezte.

A püspök úr üdvözlése után következett Iványi László plébános atya köszöntése, aki

immáron 10 éve szolgálja a rábízott lelkeket. A fiatalok virágcsokorral köszöntötték a plébános atyát.

A misében a Püspök úr Mária alázatos lelkületét, Isten iránti hűségét, szeretetét hangsúlyozta, kiemelve: Igaz érték az Isten útja. Ezen az úton kell haladni minden vallásos, vagy akárcsak Istenet kereső fiatalnak.

A mise befejeztével Iványi László atya megköszönte a püspök úrnak, hogy elfogadta meghívásunkat, mint mondotta, az Atyaisten szeretetét hozta el, közénk!

Hálás köszönet illeti Erdei Attila kiváló orgonistát, Mucsi Márta zenepedagógust, akik a szent áldozás alatt Johan Sebastian Bach: Air című művét adták elő.

Fontos még megemlítenem, hogy a perselyezésből származó összeggel a hunyai templom felépítését szolgálták.

A szentmise után szeretet-lakomán látták vendégül a híveket. Finom kaláccsal, üdítővel kedveskedtek.

Este 7 órakor a Közösségi Házban táncestélyre gyülekeztek a fiatalok. Volt itt alkalom zsidó, görög, skót táncok gyakorlására, beszélgetésre, ismerkedésre.

Közös imával este fél 11 órakor zárult az Ifjúsági Találkozó.

Eszembe jutott, hogy mennyire igaza volt a hunyai kislánynak; az Isten megáldja a jó törekvéseket, minden bizonnyal, csak a Nap süssön!

BUKVA CSILLA

Köszönjük az Ifjúsági Találkozó eredményes megrendezéséhez nyújtott segítséget mindazoknak a kik kisebb-nagyobb adományaikkal hozzájárultak a sikerhez:

Balogh Lajosné, Bukva Leonóra, Császárné Gyuricza Éva, Dr. Dávid Imre, Farkas Zoltánné, Fülöp Lajosné, Gellai Gizike, Giricz Vendel, Gonda Pálné, Gyetvai Emőke, Gyomai Kner Nyomda, Gyuricza Zoltánné, Hornok Margit, Hornok Mária, Honismereti Egyesület, Hunya Mátyásné, Dr. Hunya Sarolta, Karcsics Ferenc, Kissné Hunya Gizella, Kiss Katalin, Kurilla Andrásné, MADIZOL, Marsiné Giricz Erzsébet, Magyar Kereszténydemokrata Szövetség, Márton Gábor, Németh Dezső, Oláh Istvánné, Paróczai Zoltán, Szabó Dezsőné, Szakálos Dezsőné, Szakálos Tibor, Timár Lászlóné, Uhrin Péter, Ungvölgyi János, Vaszkó András, Vaszkó Andrásné, Várfiné Szmola Ildikó, Zsigri Mária.

Mégis sikerült, mert sokan segítettek

Június 16-án Dr. Varga Géza, és Dr. Vargáné Zsótér Margit megbeszélésre hívták össze otthonukba az érintetteket, melyre meghívat kapott szerkesztőségünk is. Ott voltak még Lehoczkine Timár Irén és Mravik Márta gyógypedagógusok is. Elmondták, hogy a nyári tábor - melyről lapunk június számában hírt adtunk - mégis csak létrejön. Pályázat útján 80.000 forinthez jutottak, ez örvendetes volt, de nem fedezte volna a 20-30 gyermek utaztatásának és egyéb költségeinek teljes összegét. Am sok ember jó szándéka, és anyagi támogatása mégis csak lehetővé tette a tartalmas programokat, hogy a lelki és fizikailag sérült gyermekek együtt tölthessenek egy hetet ép. egészséges gyermekekkel, hogy közös élményeik legyenek. elfogadják, és tisztelni tudják egymást. Ma sokan, egy divatos kifejezéssel a „masság” elfogadásnak nevezik, de szerintem ez a kifejezés már önmagában is megkülönböztet, tehát elválaszt. Fogalmazzunk inkább így: tiszteljük mindenkiben az emberi méltóságot. függetlenül attól, hogy szellemileg, vagy testileg nem egyforma adottságokkal születünk, rendelkezünk. A tábor július 5-től 10-ig a gyomai szabadstrandon volt, mert itt egy fedett szín alatti asztal melletti lóca biztosították a megfelelő körülményt étkezésre és foglalkozásokra.

Hétfőn, a reggel tomboló kánikulával köszöntött ránk, ez azonban mit sem zavarta a nagy izgalommal, csillogó szemekkel várakozó gyermekeket. A szín alatt kellemesen hűvös volt. Az első foglalkozást Márton Gábor, mindenki szeretett „Marcsi bácsi”-ja vezette. Beszél a Körösök vidékén élő emberek hajdani életmódjáról, aztán legendák, mondák világán át, szinte észrevétel nélkül, bevezette a gyermekeket a régmúlt történelmébe, egészen a honfoglalásig. Tette mindezt olyan színesen, hogy sikerült magával ragadni hallgatóit, s hogy mennyire figyeltek, az bizonyosságot nyert az előadás után rendezett kérdés-felelek játék során. A legügyesebbek apróbb jutalmakat kaptak. Délután Mravik Márta a „börözés” rejtelmeibe vezette be a gyerekeket, s a MADIZOL-tól és a SEVRÓ BT-től kapott anyagokból nyakba akaszthatós pénztárcát, karkötőt készíthettek az ügyesebb kezek.

A keddi délelőtti pszichopedagógusok segítségével személyiség- és képesség fejlesztő játékokkal telt, vidám hangulatban. Az ebédet követően a hagyományörzés jegyében töltöttük a délutánt. Oláh Piroska a gyöngyfűzést, Dr. Vargáné Zsótér Margit pedig a tojásrást mutatta meg, melyhez az eszközöket az irókát és a viaszgyertyát is házilag készítette el. Mind e közben vidáman énekeltek Király Gyuláné vezetésével.

Szerdán a Körös-táj természeti kultúrájával, szépségeivel, növény és állatvilágával barátkoztak a gyermekek. Délután az egyik legszórakoztatóbb program következett. Farkasinszki Lászlóék felajánlásának köszönhetően lovagolhattak a gyerekek, s a vállalkozó kedvű felnőttek is. Ehhez a buszt, ami a „tanyára” vitte a gyerekeket, a Bethlen Gábor Szakközépiskola igazgatója, Gubucz József biztosította ingyen. Aki még nem ült lovon, azt vezetőszáron segítették, hogy ne kelljen lemondania az élményről. Így indult egy körre Balogh Zsiga is, ami a tervezettnél kissé hosszabbra sikeredett. Ugyanis a dinnyeérelő hőség lévén a ló mindig az árnyékos helyre igyekezett, s megérezvén, hogy Zsiga nem kellő határozottsággal irányítja, került vele egyet az akácligetben is, a „lovast” nem kis ijedségére, és nekünk legalább akkora derűtségünkre.

Sajnos az eddigi kedvező időjárás megváltozott, hatalmas vihar, eső szakadt ránk. Ez programváltoztatásra kényszerítette a szervezőket. Azonban sikerül jól eltölteni a mostoha időt is. A hátralévő két napon ebéd a Kossuth-úti Bisztróban volt Gschwinték jóvoltából, akik addig is biztosították az ebédet a tábor egész időtartama alatt, csak amíg az idő jó volt, addig ezt kiszállították a szabad strandra, az eredeti táborhelyükre.

Csütörtök délelőtti a Kner Nyomda és Múzeum megtekintésével, délután az origami papírhajtogatással telt Bula Edina óvónő veze tésével a Művelődési Központban.

A pénteki nap túlnyomórészt az Endrődi Tájékozódási Szonda István elődeink életmódjáról, a népviseletükről, munkaeszközeik elkészítéséről beszélt, ősi-nép kultúránk kincseiről. Ebéd után megtekintették a Motor-múzeumot, az újonnan átadott Bognár-múzeumot és a

Városi Képtárat, majd visszatértek a tájházba, ahol a zárófoglalkozás következett. Paulik László népzene-sz-gyógypedagógus közreműködésével igen hangulatos, szórakoztató, önfeledt játékos délutánban lehetett részük. Megismerkedhettek több ősi, zenei hangszerral, népdalt tanulhattak, és a közös játékokban még eleinte vonakodó, tartózkodó gyermekek is feloldódtak, s teljes vidámsággal, önfeledten énekeltek, táncoltak, játszottak. Ekkorra a kis csapat szemmel láthatóan összebarátkozott, a korlátok ledőltek, elmosódtak. Már csak a szórakozó alvás, a bűcsű vetett némi árnyékot a jó hangulatra, de ezt is oldotta a szervezők igérete: nem ez lesz az utolsó együtt-lét! Hagyományt szeretnénk teremteni!

Adja Isten, hogy így legyen, mert higgye el a kedves Olvasó, nagyobb élmény volt ez annál, hogy 20-30 gyerek egy héttig jól érezte magát. Talán furcsán hangzik, de magam is sokat tanultam. Megtanultam, hogy ezekben a gyerekekben sokkal több ragaszkodás van, s szeretet igényük végtelen. Megtanultam, hogy a sikerélmény, melyben talán kevesebb részük van, mennyire fontos igény. Megtanultam, hogy mindannyiunkban vannak rejtett képességek, s ha ezeket a szakértő kezek felszínre hozzák, milyen boldoggá teszik őket, mennyire somjúhozzák a dicsőreget, s milyen hálásak érte. Ennek személyiségformáló hatása nem szorul magyarázatra, s ez áll az ép gyermekekre is, akiknek intuitív képessége, segítőképessége szintén sokat fejlődhetett.

Köszönet illeti meg a szervezőket és a segítőkét. Legtöbbjük neve már elhangzott. Rajtuk kívül pénzübeni támogatással segített még a KNER Nyomda, és a GYOMAPACK Kft. Az utazást ingyen biztosította a „Villámturnus”, Ambrózi Erzsébet vállalkozása. A délelőtti és délutáni uzsonnát a CUTI Bt és a Siker Gmk biztosította. Gombkötő Frigyesné Papír-írószer boltja technikai eszközökkel segített. Végül, de nem utolsó sorban köszönet illeti meg a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskolát is.

Reméljük, a szervezőknek valóban sikerül hagyományt teremteni!

Mi jövőre is eljövünk, és tudósítunk.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

A gyerekek Paulik László népzene-sz társaságában

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRŐD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

*Madi Zol cipőkészítő-
fogtechnikai és kereskedelmi
Kft*

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.
Telefon: (66) 386-578

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.
☎/Fax (66) 386-896
☎ (30) 9457-148

Női, Leányka-, és Fiú- cipőgyártás

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Ezúttal kedves Olvasóink szemelgetünk, idézgetünk az erdélyi Magyar Szóban augusztus 12-én, Sike Lajos tollából megjelent cikkből, melynek címe: „Az illemhelyen nincs nyelvi probléma, avagy sok ezer „koszovói albán” Szatmárnémetiben.” A szerző cikke bevezetésében arról szól, hogy újjvidéki látogatás alkalmával,

feltűnt, hogy az utcaseprők számára ismeretlen nyelven beszélnek. Koszovói albánok! - kaptam a választ - Lehetnek már 10-12 ezen elsősorban takarításban, mások által lenézett kommunális szolgáltatásokban dolgoznak. A cikkíró később így folytatja: „A napokban gondoltam erre, amint vidékről hazatérve a késő esti órákban a vasútállomásra lakásunk felé baktattam, és az utca ugyanúgy egynyelvű volt, mint akkor az újjvidéki. Szinte kivétel nélkül csak magyarul...” „Megdöbbsentem; hát nekünk immár csak ilyen „posztok” jutnak, vagy annyira iskolázatlanok és faragatlanok vagyunk, hogy csak ilyeneket érdemlünk?” És a szerző cikkében levonja a szomorú tanulságot: „Egy olyan városban, ahol a magyar lakosság aránya a hivatalos statisztika szerint is meghaladja a 40%-ot, s az utolsó népszámlálás alapján a 45-höz állt közelebb, van ahol a tisztviselők, a közalkalmazottak között 3-4 százaléknyi magyart sem találni... És megnyugtatom az anyaországbelieket és a Nyugatról ide látogató magyarokat: a szatmári közcégekben nem lesz nyelvi problémájuk, az itteni személyzet anyanyelvét beszéli, a magyart!... Nagyon lecsúsztunk, nagyon kiszorítottak bennünket. Nem sok túlzással mondhatjuk, hogy sok ezer „koszovói albán” van közülünk csak Szatmárnémetiben. Hát akkor az országosan! A Ceausescu kitaposta úton a rendszerváltás után még szemtelenebbül sepertek bennünket a periferiára. Pici elmozdulás a visszakapaszkodáshoz észlelhető (néhány magyar tisztviselőt csak kineveztek itt-ott), amióta az RMDSZ kormányzati tényező. De vegyük észre: megalázó ez az állapot! S nemcsak az önálló egyetemen múlik, hogy kevesebb legyen köztünk az utcaseprők!”

TÁJÉKOZTATÓ GYOMAENDRŐD VÁROS KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNYEIBEN 1999-BENTÖRTÉNT VÁLTOZÁSÁIRÓL

Kedves Olvasóink!

Lapunk fontosnak tartja, hogy a városban, annak intézményeiben időnként bekövetkező változásokról tájékoztatást adjon. Ezért most, iskola év kezdetén azal a kéréssel fordultunk Kóris Györgynéhez, a Polgármesteri Hivatal oktatási előadójához, hogy tájékoztassa olvasóinkat azokról a változásokról, melyek ez évben bekövetkeztek. Kérdésünkre a következő választ kaptuk:

ÓVODÁK

Már több fórumon tájékoztatta a Képviselő-testület az érintett szülőket, hogy a Jókai úti Óvoda kivételével a városban lévő tagóvodák augusztus 1-től közoktatási megállapodás formájában működnek tovább. A megállapodás öt évre szól.

Az öregszoői óvodát **TULIPÁNOS ÓVODA** néven **Kulikné Giricz Ilona** óvónő, a **BLAHA ÚTI ÓVODÁT** **Bárdi Zoltánné** óvónő, a **SELYEM ÚTI ÓVODÁT** **Szabó Istvánné** óvónő, a Szabadság úti óvodát a Fő út 85 sz. alatti óvodával együtt **NAPSUGÁR ÓVODÁK** néven **Szmola Magdolna** óvónő, a **VÁSÁRTÉRI ÓVODÁT** **Dr. Csoma Antalné** óvónő működteti. Minden óvodás gyermek után - az állami normatív támogatáson kívül - az Önkormányzat támogatást nyújt a gyermekek ellátáshoz.

2. SZÁMÚ ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

A Képviselő-testület döntése alapján **Fülöp Istvánné** kapott megbízást az igazgatói feladatok ellátására. A kinevezés öt évre szól. Az intézmény a gyermeklétszám csökkenése miatt, valamint a gazdaságosabb működtetés érdekében a Kisréti úti iskolaegységet visszaadta az Önkormányzatnak. A három osztály a Hősök-úti épületben kerül elhelyezésre. A **JÓKAI ÚTI ÓVODÁT**, mint szakfeladatot a Képviselő-testület az intézményhez csatolta. Ezért változott meg az intézmény neve.

A Fő úti iskolaépület nyílászáróit kicserélték a nyár folyamán és teljes homlokzati felújítást kapott.

VÁROSI ZENE- ÉS MŰVÉSZETI ISKOLA

Augusztus 1-től **Lehoczkyné Wolf Tünde** táncpedagógus látja el az igazgatói feladatokat. Kinevezése szintén öt évre szól. Az intézmény a Rákóczi úti épületen már nem fér el. A 2. számú Általános Iskola által leadott Kisréti úti épület átalakításával helyet kap a fúvós tanszak, és a néptánc oktatás részére is ki lehet alakítani gyakorlótermet. Az átalakítás pénzügyi forrása a Rákóczi úti épület felújítására tervezett 4 millió forint.

Az 1999/2000-es tanévtől új művészeti terület oktatása kezdődik az intézményben. Az alapfokú képzőművészeti képzés festő és grafikai tanszakon indul felmenő rendszer-

ben. A kisiskolás gyermekek számára a könnyebb megközelítés miatt a két általános iskolában indul oktatás egy-egy előképzős és alapfokú osztályok indításával. Az órákat az általános iskolai rajztanárok az új alapfokú művészetoktatás helyi programja szerint oktatják. Már az előzetes felmérések alapján is nagy érdeklődés van az új művészeti oktatás iránt.

BETHLEN GÁBOR SZAKKÉPZŐ ISKOLA

A 617.-es számú Ipari Iskolával való összeolvadás óta a szakmai képzés átalakulása folyik az intézményben. Az 1999/2000-es tanév beiskolázása a megyei szinten is csökkenő tanulólétszám ellenére kiemelkedően jól sikerült az intézményben. 723 tanulója van az intézménynek. Ettől a tanévtől akkreditált felsőfokú szakképzés is indul hulladékgazdálkodási technológus szakon. A képzést beindító felsőfokú intézmény a Debreceni Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Víz- és Környezetgazdálkodási Főiskolai Kar Szarvas. Jelentkezés a főiskolán, beiskolázási keret érettségizettek számára 25 fő.

Az Önkormányzat pályázatot nyújtott be a város közoktatási minőségbiztosítási rendszerének kialakításához az Oktatási Minisztériumhoz. A pályázatok elbírálásáról a hónap végén várjuk az értesítést. A rendszer kialakításáról minőségileg jobb közoktatást vár el az Önkormányzat.

ORVOSI TANÁCSOK

AZ ELHÍZÁSRÓL

Lapunkban megjelent orvosi cikkek sorozatában mindig olyan témával foglalkoztunk, ami közérdeklődésre tart számot. Jelen esetben igen kényes, sok ember számára nagy testi és lelki terhet jelentő problémát próbálunk megvilágítani. Mi az elhízás?

A zsírszövet felesleg, mely a kívánatos testsúlyhoz képest 20%-os vagy még nagyobb többletet eredményez. A felső testfél (has és lágyék)elhízása súlyosabb

következményekkel jár, mint az alsó testfél. Az elhízás, az orvosi gyakorlatban igen gyakran előforduló nehezen kezelhető sok kezelési kudarccal járó betegség. Az utóbbi évtizedekben igen kevés a gyógyításban az előrehaladás. Az elhízást zsírszövetfeleslegként határozhatjuk meg. Ezen tény megállapítása, meghatározása kifinomult módszerekkel igényel. A gyakorló orvos tevékenysége során legtöbb esetben elegendő fizikális vizsgálat, a beteg általános vizsgálata. Amerikai kutató orvosok táblázatban rögzített testmagasság, testsúly és életkor vonatkozásában az alábbi adatokat adták meg:

E táblázat gondos megtekintése után a fenti adatok figyelembe

testmagasság (cm)	testsúly (kg)	
	19 - 34 év	35 év és idősebb
152	44 - 58	49 - 63
155	46 - 60	50 - 65
157	47 - 62	52 - 67
160	49 - 67	54 - 69
163	50 - 66	55 - 71
165	52 - 68	57 - 73
168	54 - 70	59 - 76
170	55 - 73	61 - 78
173	57 - 75	63 - 81
175	59 - 77	64 - 83
178	60 - 79	66 - 85
180	62 - 81	68 - 88
183	64 - 83	70 - 90
185	65 - 86	72 - 93
188	67 - 88	75 - 95
191	69 - 91	76 - 98
193	71 - 93	78 - 101
196	73 - 96	80 - 103
198	75 - 98	83 - 106

vételével egy jó mérleg birtokában minden magára adó, olvasni tudó ember meg tudja állapítani saját magáról, hogy az elhízás betegsége fenyegeti-e és szakember tanácsára szorul-e.

Az elhízás azon formája, amely különösen a felső testfél elhízását érinti, veszélyesebb, mint az alsó testfél. Tehát a derékban, hasban, medencében való elhízás esetében (pókhas, alma jellegű elhízás) lényegében magasabb arányban fordul elő magasvérnyomás-betegség, cukorbetegség, agyi-érkatasztrófa, súlyos szív koszorúér betegség és korai halál. Meg kell állapítanunk tehát, hogy a hasüregben belüli zsírszövet veszélyesebb az egészségre, mint a bőr alatti, különösen nőknél megjelenő körte elhízás formájában jelentkező bőr alatti zsírszövet felszaporodása. Az életkor előrehaladtával a kis mértékben növekvő testsúly nem jár együtt a halálzási arány növekedésével.

Magyarországon a férfiak 13,1%-a, a nők 13,2%-a volt kövér és további 34,1%, illetve 26,6% volt túlsúlyos a KSH 1994-es adatai alapján.

Az elhízás mind a betegség, mind a halálozás szempontjából jelentős növekedéssel jár. Legfontosabb és leggyakrabban előforduló betegségek:

- magas vérnyomás

- cukorbetegség
- degeneratív- izületi betegségek
- bizonyos rosszindulatú betegség (vastagbél, végbél, prostata férfiakban, nőkben a méh, epeutak, az emlő és a petefészkek)

Az elhízott emberek mütéti és egyéb beavatkozások kockázata sokszorosan nagyobb, veszélyeztetettebbek a légzésfunkciók károsodások szempontjából is. Nehezített a légzésük, szuszognak, fulladnak. A halálozási mutatók az elhízás mértékével párhuzamosan 130%-os relatív túlsúlynál 35%-os növekedéssel, 150%-os relatív testsúly pedig a halálozási arány több mint 2-szeres emelkedésével jár. A súlyos elhízásban szenvedők halálozási aránya 10-szeres növekedési arányt is elérhet.

Mindezen szörnyűségek leírása után, e betegség, állapot okairól is kell beszélnünk. A legutóbbi időkig a kevés mozgás és a sok kalória-bevitel, evés következményeinek tartották az elhízást. Ezen okokon kívül azonban nem lehet kihagyni az elhízás okai közül a családi eredetet, orvosi szóval a genetikai tényezőket. A közelmúlt amerikai vizsgálata nagyszámú örökbe fogadott gyermek adatainak vizsgálata során azt vették észre, hogy a gyermek és az eredeti szülők testtömeg indexe között szoros kapcsolat áll fent. Ebből arra következtettek, hogy bizonyos genetikai okai is vannak az elhízásnak. Az elhízott betegeket nagyon részletesen, különös tekintettel a körelőzményekre, meg kell vizsgálni, figyelemmel kell lenni a testsúlyváltozások időpontjaira, családtagok elhízottságára, munkahelyi viszonyokra, étkezési-, testedzési szokásokra.

Ezek a vizsgálatok azért is lényegesek, mert egyes betegségek súlyos elhízással járnak, de ezekben az elhízás tünetként jelentkezik. A kivizsgálás során döntő szerepe van a házorvoslásnak, a belgyógyászatnak és a laboratóriumi vizsgálatoknak.

Ezek után beszélnünk kell arról, hogy hogyan kezelhető ez a mindenki számára súlyos problémát jelentő állapot-betegség. Az elhízás kezelésében nincs önmagában egyetlen hatásos módszer. Igen nagy türelemmel, gondos beteg illetve orvos választással elérhető, hogy a terápia, gyógykezelés eredményes legyen. Az orvosnak ismertetnie kell a beteggel a táplálkozásra vonatkozó alapvető kalóriaismereteket, fel kell hívni a beteg figyelmét az ételek kalória tartalmára, nagy kalóriatartalmú ételek tilalmára, illetve csökkentésére, különös tekintettel a zsírokra és szénhidrátokra. A beteget étrend vezetésre, néha szükség szerint napló vezetésre is rá kell venni, hiszen ezekkel a későbbi értékelés során hasznos támpontot nyer az orvos. A szervezet általános állapota alapján beállított tornagyakorlatok során, mivel minden fizikai tevékenység során kalóriát fogyaszt a szervezet (zsírt éget, cukrot erjeszt), a testsúlycsökkenés elősegíthető.

Az elhízás fokától függően a kalória-bevitel változó lehet. Súlyos elhízás során igen alacsony kalóriatartalmú étrend javasolt, kevésbé súlyos esetekben enyhébb kalória-megszorítással is érhetünk el sikert. A kalória-megszorítás mellett igen lényeges az állandó orvosi kontroll, mert az étrendi változások nagyon sok kellemetlen tünettől járnak (szédülés, fokozott éhségérzet, gyomorfájás, ingerlékenység, stb...).

Utolsó mentsvára az elhízott embernek a sebészeti beavatkozás lehet. Ez azonban igen költséges és igen fájdalmas eljárás, s csak a gazdag ember lehetősége.

Mindezek alapján, ha ezt az ismertetőt a kedves olvasó átolvasa és ad az egészségére, szép küllemére, mozgékony, fiatalos voltára, igyekszik megelőzni a felesleges kilók felrakódását, az ezzel járó kinkeservert, a betegségeket.

Dr. CSABA KÁLMÁN

A TURUL CIPŐ KFT

Felvételre keres varrónőket, cipőfelsőrész-készítőket és cipőgyártókat gyomaendrődi, dévaványai és kamuti telephelyeire, tartós munkára, jó kereseti lehetőséggel.

Vidékről bejárást térítjük, vagy megoldjuk.

Érdeklődni lehet: 66/386-251 telefonon Oláh Ferencnél

Hiszen éppen az volt a baj, hogy álomnak lett rossz. Mert alighogy Tipp elunta a dolgot, és kicsit bizonytalanul kijelentette, hogy úgy véli, már kész van, megszólalt a hangosan beszélő a Városháza ablakából.

- Halló, halló figyelem! A mesemanók azonnal jöjjenek a tanácsterembe! Új mesét hozunk forgalomba, és Tündéryanó szeretné az öreg manók véleményét kikérni ebben a dologban. Mivel nem lesz idejük a délutáni kockarakásra, ma este ismétlést adnak az álmodó gyermekeknek. A tegnap esti meséket viszik el hozzájuk az álomtündérek.

- De, hiszen ez borzasztó! - tördelte kezét kétségbeesetten nagyanyó - Mi lesz most Tipp! Össze-vissza keverted a tegnap esti mesét! Jaj, csak miért is engedtem meg!

- Ne aggódj nagyanyó! - próbálta megnyugtatni Tipp, de mintha már nem lett volna olyan magabiztos a hangja, - Hidd el, nem lesz semmi baj!

- Bár igazad lenne! - sóhajtott nagyanyó, és titokban egy kicsit még reménykedett is. Hátha mégis valóban olyan okos ez a gyerek.

Az éjszaka most is úgy kezdődött, mint a többi, hogy leszállt az alkony, és kigyulladtak az égen a csillaglámpások, megkocogtatták az ablakot az álomtündérek. Ilyenkor nagyapó kötényükbe rakja az álomkockákat, és az esti szellő halkán fújni kezdi az álom muzsikát.

A baj akkor kezdődött, mikor az első gyerek felsírt az ágyban, és arról panaszkodott aggódó anyukájának, hogy tigrisfejű hamupipőkéket látott.

Azután már sorban követték egymást a borzasztó események. A gyerekek sírtak, az álomtündérek ijedten rejtegették a zagyva álomkockákat, melyekből a zagyva álmok eredtek. Mire megjött a fúrge lábú hajnal, a feje tetején állt az egész Meseország. Nem volt egyetlen épkezláb mesefigura, furcsa, sose látott szörnyek lepték el az utakat, és mindenki igyekezett Manófalvára.

- Meg kell büntetni a mesemanókat! - kiáltotta egy háromlábú óriás, akinek a feje helyén egy lyukas fazék csücsült.

Mária néni meséi

Tipp és Topp, a két kis mesemanó

III. rész

- Úgy van! Börtönbe kell vetni őket! - brummogta egy medvefejű disznó, aki azt állította magáról, hogy ő Csipkerózsika. Csak a lábára kell nézni, és máris láthatják, róla. Valóban a lábai aprók voltak, és arany topánkásak, csak éppen megfordítva jártak.

- Micsoda maskara - kuncogott egy ravasz képű róka, de ő is csak addig, amíg meg nem súgták neki, hogy a farka helyén egy rőfös kolbász billeg, a derek meg egy jókora boroshordó.

- Ki tette ezt velünk? - sírdogált keservesen Hófehérke, mert neki két aranyküllős hintókerék forgott a lábai helyén.

Manófalván már mindenki tudta, hogy mi történt. Töprengő arccal totyogtak az öreg manók, és egyre hajtogatták, miféle varázslat úz velünk ilyen tréfát?

Nagyanyó ugyan meg tudta volna magyarázni, de annak most egyébre volt gondja. Tipp, az a haszontalan, eltűnt mintha a föld nyelte volna el. Tudta már ő jól, hogy miféle galibát okozott.

Szegény öreg nagyanyó egyre csak kutatta, nevét kiáltozta. Bejárta érte egész meseerdőt. Titokban abban reménykedett, hogy talán nem derül ki, hogy mi történt.

Hiszen, ha nem éppen Meseországban laktak volna, talán így is történik. De itt nem kellett egyebet tenni, mint előszólitani Tündér Terkát, akinek olyan csodálatos varázstűkre volt, hogy abban mindent megláthatott. Azt is ami volt, azt is ami lesz.

Meg is pillantották benne nyomban Tippet, amint éppen szorgoskodik a mesekockákkal. Azután változott a kép, és előbukkant belőle a manó könnymaszatos arca.

- Ő volt hát a bűnös! - ráncolta össze homlokát Tündéryanó. - Most mit csináljak vele? Döntsétek el ti! - fordult az összekevert mesefigurákhoz.

- Hát...tulajdonképpen...- tévőzött a keréklábú Hófehérke.

- Hiszen ami azt illeti... - dörögte a medvefejű Csipkerózsika, és így bukdácsolt a szó innen is, onnan is.

Míg végül aztán valaki kibökte, hogy ki tudna megbüntetni egy ilyen könnyes arcú, bűnbánó manócskát? Hiszen látszik a szeméből, hogy soha többi nem tesz rossz fát a tűzre, vagyis izé...rossz kockát a mesékbe.

Nem bizony. Mert azóta már iskolás manó lett, és betűket veteget Toppal együtt.

Nagyapó pedig szépen összerakta a mesekockákat, és helyre állt újra a rend Meseországban.

CSIRR-CSÖRR

Illeg-billeg a szarka,
Vele billeg a farka,
Csirr-csörr, csöri, te!
Szól, ha vendég jön ide.

Csillog-villog a balta,
Máris vinni akarta,
Lim-lom, ha kerül
Tarka szarka megörül.

Üvegcserep, színes gomb,
Lecsapni rá nem is gond,
- Huss te! - hordja már,
Aztán búsan mondja: - Kár!

BÚZA, BÚZA HALOMBA

Búza, búza halomba,
Most viszik a malomba.
Két csacsi húzza,
Két kő törí, zúzza,
Kalácsot, ha fonatos,
Perec koszorúzza.

Szita, szita fakéreg,
Neked adom, ha kéred,
Liszt, ha peregne,
Cipó kerekedne,
Attól lesz, ha megeszi,
Bűsnak víg a kedve.

A mesét és a verseket írta: IVÁNYI MÁRIA

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Értékesítésre ajánljuk:

Szövetkezetünk eladásra kínálja a Gyomaendrőd, Lévai út 21. Sz. Alatt (1320 m², 90%-a szilárd burkolatú) működő mésztöltő telepét a hozzá tartozó mésztöltő géppel, vasbeton égetett- és oltott mésztárolókkal.

Érdeklődni lehet: Gyomaendrőd, Ipartelep u. 3.
Knapcsek Béla szöv. elnök
30/9552-374, illetve a fenti telefon számokon.

GYOMAFARM Kft.
GAZDA ÁRUHÁZ

A Penny Market mellett

06-66-386-359

GAZDABOLT

Apponyi u. 3 alatti telephelyén őszi kalászos vetőmag-
vak, műtrágyák és fóliák nagyban értékesítése.

Információ: 06-30-9-854-756

Trodalmi oldal

BERNÓTHY BENEDEK HALÁLA

1552-ben, Szolnok eleste után, Jász Zsigmond megsegítésére érkezett török szövetséges haderő egy csoportja Túron állomásozott.

Meg kellett émi ezt a szégyent is, hogy két éve a fele tizedet át kellett adni Endrid urainak a török részére.

1562-ben Túrt is elfoglalták. Ott is úr lett a pogány. Most már tényleg a szomszédban van a veszedelem. Bernóthy Benedek Fia, András készülődik is. Menye már az őszön elszekerezett Erdélybe, hisz apja Both Mózes földjén, Turdán mégis csak biztonságosabb az élet, mint itt, hol egyik nap a király, a másikon a török császár osztja a parancsot.

Ha az utak felszáradnak, útra is kell a fiatal uraság. Apját is vinné, de Benedek úr nem akar menni. Itt van a temetőben, a templom szentélye mögött öt éve hűséges párja: Haranghy Margit, csak nem hagyhatja el hűtlenül...

Mindszent havába fordult az év. Olyan vénasszonyok nyara volt. A Köröstől pár ölnyre sorakoztak Endrid házai. A közelgő estében még kisebbre zsugorodtak az amúgy is apró viskók. Körülvették félkörben a templomot és az azt koszorúzó temetőt.

Bernóth Benedek a magát alig vonszoló János atyával kilépett a templomból, mely bizony szegényes eklézsiáról tanúskodott. Patics falát zindelytető fedte, de mivel az eső több helyen becsurgott, szalmával foltozták meg. A szentély felől tíz ölnyre a Körös folyt. Csaknem mosta a falat. A nyolc öl széles és tizenkét öl hosszú toronytalan épület tényleg hatalmasnak látszott a földbe vájt bogárhátú otthonok között. Előtte fából eszkábált egyszerű harangláb állt, egyetlen jókora bronz haranggal.

A temető ösvényén haladtak csendesen beszélgetve. Jobbára csak a páter magyarázgatott. Azonban elállt a szava, amikor, mikor meglátta Haranghy Margit sírja hosszában kiásott új gödröt.

- Benedek uram, miféle sír ez?

- Én ásattam atyám. Azért is volt olyan sürgős a gyónás, azért zavartam ilyen szokatlan időben. Itt az ideje. Ne kelljen kapkodni.

- Az Isten útjai ismeretlenek. Azokat nem lehet tudni!

- Tudni nem, de érezni igen. Tétessen feleségem mellé atyám. Harmincévi hűség után megérdemeljük, hogy egymás mellett legyen végső nyugaljunk. A koporsó is kész van. Egy hete abban van az éjszakai nyughelyem. Mondjon értünk misét. Így kívánta Margit, mielőtt meghalt. Legyen meg a végső kívánsága. Áldott jó feleség volt. A temetkezésbe segítő parasztnak is adjon, jut abból, amit tisztelendőségnek adtam. Ne legyen szűkmarkú hozzájuk, amiért kicipelnek, és elhantolnak. Jó, hogy eszembe jut, a kereszt is ott van valahol a kamrában, azt is megácsoltam. Isten áldja atyám!

- Isten óvja Benedek úr! Majd holnap megkeresem. Úgyse tudok senkivel elbeszélgetni. Üres a falu, alig nyolc család lakja már.

- Hát csak nézzen be atyám! - majd halkabban, inkább csak magának dörmögve hozzátette - Csak aztán meg ne ijedjen!

A pap még áldást adott a lassan távolodóra, hogy ezek a nyomasztó gondolatok távozzanak tőle és nyugodt legyen az éjszakája.

Reggel, jókor, zörgetett egy jobbágy legényke a parochia ablakán.

- János atya, Tisztelendő atyám!

- Csak nem a török jött! - szólt ki rekedt, álmos hangon a páter.

- Nem a török jött, hanem Benedek úr ment el. Meghúzhatom a lelkét kísérő harangot!

- Húzd fiam! Hosszasan húzd! Hátha sokunknak húzod. Az Úr legyen irgalmas bírója! - ez utóbbit már Benedek úrnak címezte.

János atya két gyermek ministráns kíséretében szentelt vízzel, füstölővel ért a halottas házhoz. Néhány asszony gunnyasztott a földön fekvő koporsó előtt.

- Felöltöztették híveim!

- Nem kellett, így találtuk a koporsóban.

Még a bajusza is ki volt pederve. Keze így a szívén. Jobb keze helyén kardja. A koporsó mellé néhány pénz volt leszórva.

János atya meghintette szenteltvízzel a halottat, majd kevés tömjént is tett a parázsra és megfűstölte, közben imába kezdett:

- Vimágyunk uromk Isten kegyilmét ez lélikért, hogy jorgusson Ű néki és kegyiggyen és bucsása mend Ű bűnét. Es szsoboducha Űt ürdüg ildetvitül és pukul kínzutujátül és vezesse Űt paradisum nyugomabéli, és odjun néki műnyhiurszágbelé utot és mend jovben részt. És keásstuk urunkhuz hármul: Kyrje eleison.

- Tegyétek rá testvéreim a koporsófedelelet és vigyük temetni!

Az egyik asszony, mikor már János atya elfordult, egy-egy pénzt helyezett Benedek úr szemére.

Aztán néhány férfi vállára vette a koporsót, és megindult vele a temetőbe. Előttük a pap lépegetett, aki könyörgő hangon énekelte.

- Végy halál engümet,

Eggyedüm ilyen,

Maraggyum urodum,

Két világ féllyen!

Ó igoz Siemonnok

Bezzeg szavó ére;

Én érzem ez bútürüt,

Kit niha egíre...

A sír szélén még egy imát modnott a pap:

- Szerelmes barátaim, vimádjomuk ez szegíny ember lílkiért, kit Űr ez nopun, ez humus világ timnöcébül mente, ez nopun testét tümütjük, hogy Űr út kegyilméhel Ábraám, Izsák, Jákob kegyelmében helhezje, huyg bírságnop jutva mend Ű szentii és ünüttei küzikün jov felől jochtontia ileszje és tú bennetük.

A lebecsátott koporsóra dübörögve kezdett hullbi a föld.

Hát így adta át lelkét a Mennyek urának Bernóthy Benedek uram, aki fiatalon részt vett a mohácsi csatában és jobbát ott hagyta, és aki egyedül jött haza a csatából, pedig harminchárom házból negyvenöten ültek lóra a király hívó szavára.

MÁRTON GÁBOR

(Részlet az „Élők, holtak vallomása” c. kötetből)

Könyvjelző

A Gyomaendrődi
Könyvtárba
érkezett...

EGY DIADALMAS DINASZTIA

GÜNTER OGGER :
A FUGGEREK CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI
BANKÁROK

Fordította: Tihanyi Földeák Vera. EURÓPA KÖNYVKIADÓ Bp.
1999. 420 p.

Tanulságos, - s ugyanakkor - érdekesítően olvasmányos követni a szerző (s a fordító) újabb és újabb információkat hordozó elegáns mondatfűzéseit nyomán kibontakozó cselekményeket, történéseket egy négy évszázaddal ez előtti vállalkozó dinasztiról. Egy dinasztiról, amelyek késői utódai a kastélyukba látogató szerzőt arról tájékoztatták, hogy „A család már jó négyszáz éve csak a tőkéből él, fogyaszt, és nem gyarapít.” (18. old.). Am a Fugger nemzetségnek kiterjedt birtokai vannak Németországban (a könyv megjelenése idején 1978-ban még NSZK) s paloták, amelyeket a reneszánsz idején építettek s a németek műemlékvédelmi gondozásában álltak s az egész nemzet büszkeségei...

A mű erénye, hogy a sikeres vállalkozó FUGGER dinasztia, azaz alapító, botladozó feltűnésétől vezet az igazi sikerekig. Nem hallgatja el azok botlásait, tévedéseit, „erkölcsi” szempontjaik s a „anyagi” érdekeltiségek olykor feltűnő összeütközéseit sem. Művészet-pártolásainak dinasztijuk fényét emelő felismeréseit. Korai „szociális érzékenységről”; ám tudatos „dinasztia-építő-alapozó” tevékenységéről vallanak a „FUGGEREI”-házak létrehozásai is: 143 lakás, ahol „szegény sorsú”, ám „jó szándékú” polgártársak csekély bérleti díjért lakhatnak- máig - 1519. alapítási év áll a létesítmény homlokzatán...” Ezzel az építészeti is harmonikus elővárosi településsel mindörökre beírta nevét a nemzet történelem- és olvasókönyveibe” (216 old.)

Hol kezdődött! Mikor! Amikor Hans legidősebb fia az Augsburgtól nem messze lévő Lech-parti kicsi Garben faluból Augsburgba költözött. Takács volt. Jól házasodott, egy céhmester leányát vette el...Azért még csak három nemzedék múltán kezdődött el a Fuggerek fénykora.

Hans unokája Kakob már nagykereskedő lett, ám az ő gyermekei lettek a Fugger-birodalom és gazdaság igazi megteremtői, különösen a második, vagy „gazdag” Jakob (1459-1525). A könyv nagy része a bő merész vállalkozásairól, küzdelmeiről szól. S nem utolsó sorban azokról a politikai küzdelmekről is, amelyek az ő korát, és az ő tetteit is meghatározták; sőt Jakob befolyását, meghatározó szerepét a császárság, pápaság, s kisebb hűbérurak küzdelmeire. Ahogy a könyv alcíme jelzi „császári és királyi bankár” volt, s voltak még az örökösai is...Hitelezett számukra - jelentős összegeket - politikai küzdelmeikhez, hatalmi előnyhöz juttatva ezzel „fenséges” adósaikat; olykor éppen az ő „guldenjei” révén győzelemhez is. Olykor nyert, olykor veszített eme - a világpolitikába is beavatkozó, s azt befolyásoló - „üzletei” „hitelezései” révén. Ám többnyire nyert, s mivel kitűnő üzletember volt, a nyereségei felülmúlták a veszteségeit. A hitelek zálogául földbirtokokat kapott; bányaművelési jogot, pl. Magyarországon is. Thuroz Jánossal szövetségben aknázhatta ki magyarországi, felvidéki rézbányákat...A Thurozokkal később rokonai kapcsolatba is került testvérei házassága révén...A besztercebányai kohói Európa-szerte híresek voltak...

A Habsburg-ház európai megalapozója, Miksa német-római császár mellett hűségesen kitartott. Miközben a reformáció terjedt, nem utolsó sorban a hírhedt „búcsúcédulák”, a hittel való „üzletelés” miatt. Jakob Fugger kitart a katolicizmus és a Habsburgok mellett (noha ez nemegyszer anyagi veszteségeket is jelent számára. Annál inkább, mert az anyagi veszteségeken túl lelki megrázkódtatás is érte, mivel szűkebb rokonsága köréből is többen a reformáció oldalára álltak. Nem élte már meg, ám sejtette életében felesége özvegye, aki halála után nem sokkal egy református hitre tért, magánéletében és üzleti életében egyaránt „vetélytársnak” számító férjet választott). Magányosan halt meg, gyermekei nem voltak. A Fugger-birodalom unokaöccseire maradt. Közülük Anton, sikeresen folytatta nagybátyja művét.

1525. december 30-án hajnali négy óraok örökre lehunyta szemét az a férfiú, akinek...”neve és fivéréi fiainak neve is ismert volt minden királyi birodalomban és országban, még a pogányság köreiből is. Császárok, királyok, fejedelmek és nagyurak küldtek hozzá követeket, a pápa kedves fiaként üdvözölte és ölelte át, a bíborosok felálltak előtte. A világ minden kereskedője tisztán látó férfiúnak nevezte, és a pogányok is csodálták. „Az egész német birodalom ékessége volt” (282 old.) - Sybille, az özvegy, „hét héttel férje halála után, az evangélikus egyház szertartása szerint kötött házasságot.” (283 old.). Ennek kapcsán csupán csupán arra hívnám fel az olvasó figyelmét, hogy a kötet bár elsősorban a dinasztia vállalkozásairól szól, - s ettől elválaszthatatlan a középkori történelem bonyolult eseményeiről, mert hiszen a Fuggerek pápa, császár, királyválasztásokban is benne voltak, pénzelték azokat... - e mellett szolgál a nagy dinasztia magánéletének „intimitásaival” is.

Így tárulnak fel előttünk a 15.-16. század üzletei, harcai, csatározásai a legmagasabb „világformáló” tényezőktől a legkisebbekig...

Anton- az unokaöccs utód - eltanulta nagybátyjától mindazt, ami tanulható volt; folytatta a dinasztia üzleteit, sikeresen... Kissé bátrabban merészkedett - az Újvilág felfedezése révén - az ő korában már szélesebbre terebélyesedett gyarmati-fűszerkereskedelemben, (olykor rajta vesztve), mint nagybátyja tette...Eltanulta Jakobtól a „hírszerzés” művészetét is... Nem kis dolog abban a korban, amikor még csak lóvasúton, s gyalog voltak járhatók az utak. (A huszadik, század információs technikái, bravúrjai még fel sem sejtettek.) A Fuggerek kiterjedt pontos „információ-hálózatot” építettek ki...S behálózták üzleteikkel, „faktoraikkal” az akkor számba jöhető világot...

A kiadó, rendkívüli szép kiállításban bocsátotta az olvasók elé a kötetet. A Fugger-ház családfáját is bemutatván és a Fugger konzern kiterjedésének térkép-vázlatát közölve 1495-1525 között, valamint számos korabeli metszetet is. (Jakobról a legismertebb Fugger-ről Dürer festménye a hiteles tanú.)

„Tanulságosnak” s érdekesítőnek jellemeztem a művet. Nos, valóban az... Jön az ősz. A mezőgazdasági munkák zöme lassul. Időt enged az elmélyedő olvasásra - az idősebbeknek is... A diákok szorgalmasabbjai pedig tanulmányaik közé méltán besorolhatják - ismereteik bővítésére - e kötetet.

Bizonyára „heuréka” élményként ér minden olvasót az a felismerés is, amivel a szerző művét indítja, hogy t.i.: Négyszáz évvel ez előtt már majdnem annyira átfogja-behálózza a vállalkozás, a bankrendszer a világot, mint napjainkban... mégis, helyes, jó elolvasni; lássuk, miként, hogyan!

GÜNTER OGGER

Kortársunk. Németországban élő és működő újságíró. Különös érdeklődéssel fordul a régmúlt és a gazdaságtörténet felé. Ehhez komoly tanulmányokat végez. Jelenleg ismertetett műve előtt, szintén az EURÓPA Könyvkiadó jelentette meg a **BANKKÁROK** c. művét 1995-ben. (Nem tévedés, Bankkárók; két k-val; mivel nem egyszerűen a bankárok tevékenységét, hanem a bank károkat is tüzi toll-hegyre.)

M. KONDOR VIKTÓRIA.

GÜNTER OGGER A Fuggerek CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI BANKÁROK

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múlnak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek,
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

Az olvasók tájékoztatására közöljük, hogy csak azokról az elhunytakról adhatunk híradást, akiknek hozzátartozói a közzétételhez hozzájárulnak.

Özv. ARANYI LÁSZLÓNÉ SZÉKELY ZSUZSANNA, Mirhóhádi u.3-5-sz alatt élt. Július 31-én 83 éves korában elhunyt. Temetése augusztus 4-én volt. Gyászolják: gondozói és ismerősei.

BÍRO MAGDOLNA, aki a Bajcsy Zsilinszky út 139. sz. alatt lakott, augusztus 10-én 71 éves korában hosszú szenvedés után megtért Teremtőjéhez. Temetése augusztus 16-án volt. Gyászolják: testvére, testvére felesége és családja, rokonai és ismerősei.

BUKVÁNÉ BELLA MÁRIA, VI. ker. 474. számú házban élt. Július 28-án, 59 éves korában, rövid szenvedés után elköltözött az élők sorából. Temetése augusztus 3-án volt. Gyászolják: férje, gyermekei és családjuk, rokonai és ismerősei.

CSERENYECZ VINCE, a Bánomkerti út 22. sz- alatt lakott, augusztus 5-én 78

éves korában, hosszú betegség után, augusztus 5-én magához szólította az Úr. Temetése augusztus 10-én volt. Gyászolják: felesége, rokonai és ismerősei.

DÖMÖKÖS IMRE, aki a Katona József utca 12-ben lakott, augusztus 13-án, 74 éves korában, hosszas betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: élettársa, két gyermeke és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

FARKAS MIHÁLYNÉ VALUSKA ILONA, Baross u. 31. sz. alatt élt, augusztus 12-én 77 éves korában, rövid szenvedés után az Örökkévalóságba költözött. Temetése augusztus 18-án volt. Gyászolják: fia, leánya és családjai, a szomszédok, ismerősök.

FÁRI JÁNOSNÉ KÁLMÁN MARGIT, aki a Zrínyi u.39-ben lakott, augusztus 11-én 75 éves korában hosszú szenvedés után augusztus 11-én elköltözött az élők sorából. Gyászolják: férje, gyermekei és családjuk, szomszédja, ismerősei.

GYURICZA IMRÉNÉ ÓHEGYI MÁRIA, aki a Blaha Lujza út 6. sz. alatt lakott augusztus 4-én hosszas betegség után, 95 éves korában testét a földnek, lelkét az Úrnak ajánlotta. Temetése augusztus 31-én volt. Gyászolják gondozói, rokonai, ismerősei, barátai.

HUNYA MIKLÓS, Akác u. 6. sz alatt élt. Augusztus 4-én 73 éves korában, rövid szenvedés után befejezte földi pályáját. Temetése augusztus 9-én volt. Gyászolják: felesége, gyermekei és családjuk, és a rokonság.

JULISNÉ PÁL RÓZA, a Petőfi u. 60. sz. alatt élt. Hosszú szenvedés után, 61 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetésére augusztus 13-án került sor. Gyászolják két gyermeke és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

KALLAI BALÁZSNÉ SZÉKÁCS JULIANNA, aki Losonci u.30-ban lakott, augusztus 20-án, váratlanul, 71 éves korában elragadta az élők sorából a halál. Temetése augusztus 25-én volt. Gyászolják: hat gyermeke és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

KUN LÁSZLÓ, Szőlőskert 24-ben élt, amikor augusztus 3-án 50 éves korában váratlanul befejezte földi pályáját. Temetése augusztus 12-én volt. Gyászolják: felesége, gyermekei, testvérei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

MAGYAR LAJOS, Szondi utca 2. sz. alatti lakos volt, augusztus 14-én, 88 éves korában, hosszú betegség után megtért Teremtőjéhez. Temetése augusztus 19-én volt. Gyászolják: két gyermeke és Családjuk, a rokonság és az ismerősök.

PUSKÁS KÁROLYNÉ BULA ILONA, aki a Bartók utca 11-sz. alatt élt augusztus 19-én, 67 éves korában, váratlanul elhunyt. Temetése augusztus 24-én volt. Gyászolják: férje, két gyermeke és családjuk, a rokonok és az ismerősök.

Özv. SZUJÓ VENDELNÉ KOVÁCS ETELKA, aki az Apponyi út 36. sz. alatt élt, augusztus 18-án rövid szenvedés után az Örökkévalóságba költözött. Temetése augusztus 23-án volt. Gyászolják: két gyermeke és családjuk, a rokonok és az ismerősök.

ÚJHAZI MIHÁLY, aki a Csillagos utca 3. sz. alatt lakott július 27-én 88 éves korában, rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése július 30-án volt. Gyászolják: testvére és családja, a rokonok, ismerősök, jó barátok.

VARJÚ MÁRIA MAGDOLNA, aki a Kossuth út. 49-ben élt, váratlanul 78 éves korában augusztus 1-én elköltözött az élők sorából. Temetése augusztus 13-án volt. Gyászolják: gyermekei, veje, menyei, unokái, a rokonság és az ismerősök.

VARGA ETELKA, a Bartók Béla út 31. sz. alatti lakos, július 29-én 69 éves korában, váratlanul elhunyt. Temetése augusztus 3-án volt. Gyászolják: Testvérei és családjuk, a rokonok, szomszédok, jó barátok.

Özv. VALACH MIHÁLYNÉ BAGÓ MARGIT, aki a Blaha Lujza út 6. sz. alatt élt, váratlanul, július 30-án 73 éves korában megtért Teremtőjéhez. Temetése augusztus 6-án volt. Gyászolják: gyermekei és családjuk, a rokonság, az ismerősök, a jó barátok.

Özv. WOLL MÁRTONNÉ WÁGNER ZSUZSANNA, aki a Gyóni Géza utca 1. sz. alatt élt, augusztus 26-án, rövid szenvedés után 96 éves korában magához szólította a Mindenhatót. Temetése augusztus 17-én volt. Gyászolják: gyermekei, unokái, dédunokái, a rokonság és az ismerősök.

**Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!**

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

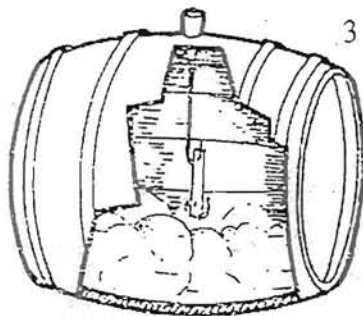
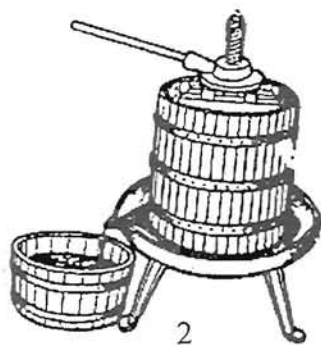
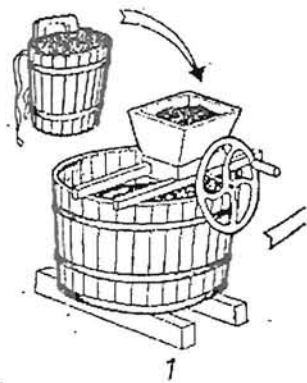
5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788
Tel., Fax: 06-66-285-863

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

Felkészülés a szőlő szüreteléséhez

Mielőtt a a szürethez hozzáfognánk, takarítsuk ki (mészeljük ki) azt a helyiséget, ahol erjedni fog a must, illetve ahol tároljuk a bort. Távolítsuk el azokat az anyagokat (benzin, gázolaj stb.), valamint a zöldségfélét (káposzta félek), amelyeknek erős szaguk van. Ugyanis a hordó átveszi az ilyen illatokat, és ezáltal romlik a bor minősége.

Érdeemes a helyiségben ezért ajtó, ablak mellett, egy pár kénrudat elégetni, mert ezáltal a penészgombákat elpusztítjuk. 1-2 nap múlva szellőztessük jól ki a bortárlót.

Az üres hordókat tiszta vízzel mossuk ki, majd száradás után kénrúddal kénezzük az ábra szerint. (3. sz. ábra, rajz)

Folyamatosan szerezzük be a szakboltokban az alábbi anyagokat:

- **Kénrúd**, a hordó, tárlóhelyiség kénezésére használjuk.
- **Borkén**, must, bor kénezésére a mikrobák elpusztítására, tisztításra használjuk.
- **Borélesztő**, aktív, szárított élesztő, melyet a must erjedésének megindításához használunk.

- **Borkősav**, a bor savtartalmának növelésére használjuk, különösen akkor, ha csemegeaszőlőt préselünk. A csemegeaszőlő savtartalma igen kevés (1 literhez 1 grammot tegyünk).

- **Deriton**, a bor derítésére (tisztítására) használjuk. Borunk tiszta, tükörs lesz.

- **Kotyogó**. Az erjedés vége felé tegyük a hordó nyílására a kotyogót, mert ezáltal gázpárnát biztosítunk az újbor felett. Így megakadályozzuk a bor érintkezését a levegővel. Továbbá az erjesztett bor 0,1-0,2 Malligand-fokkal magasabb lesz.

- **Mustfokmérő**, 17 C. fokos mustmérés esetén megismerhetjük a must cukor fokát, melyet az augusztusi számunkban olvasottak szerint korrigálhatunk. Ez az egyik legbiztosabb módja a szőlősgazda elképzelése szerint történő borszeszfok (Malligand-fok) készítésének A fenti adalékok cso-

magolásán pontosan rajta van a felhasználás mennyisége és egyéb tudnivaló.

Javasolni tudom az elmúlt év 1998. szeptemberi és októberi számunkban megjelenteket a must erjesztéséről, valamint az újborral összefüggő teendők elolvasását és az abban javasoltak betartását.

Jó tudni!

A hónapj hajtásokon második termésként későn beéző szőlőt Márton-szőlőnek nevezzük. (Márton napja november 11-én van.) Az idén igen sok Márton-szőlő terem a sok csapadék miatt.

A meleg vízben feloldott borélesztőt öntsük a musthoz, de semmiféleképpen ne keverjük össze.

Az elmúlt év őszén egy ismerősöm azt mondta, hogy még hagyom a szőlőt a tőkén, had aszúsdjon. Csak a furmint, esetleg a hárslevelű aszúsdodik. A többi szőlő fajtáknál a bogyók savtartalma csökken, a szürke penész elszaporodik, a minősége romlik, ha kelletlenül tovább hagyjuk a tőkén.

Azt hiszem valamennyi kiskert tulajdonos, aki szőlőt is termel, megérdemli, különösen ebben a csapadékos esztendőben, - amikor sok zöldmunka, permetezés, talajmunka volt, - hogy jó, kellemes aromájú bort készítsen. Én ehhez kívánok sok sikert, az újborral történő (képzeletbeli) koccintással, további jó egészséget és felkészülést a jövő évi munkálatokra. Költőink sokszor megénekelték a bor, a szüret ünnepeit, had idézzek olvasóink emlékezetébe egyet a sok közül:

„Gondülő borocska mellett
Vigan illan életem;
Gondülő borocska mellett
Sors, hatalmad nevetem.

És a bor vidám hevében
Fütyentek rád, zord világ!
Szívemet hol anyni kinnak
Skorpiói szagaták.

Bor tanita húrjaimra
Csalni nyájas éneket;
Bor tanita elfeledni
Csalfa lányok, titeket.”

HUNYA ALAJOS

AUGUSZTUS 13-tól AUGUSZTUS 28-ig Gyoma belterületén 16,0 mm csapadék esett.

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

Megérkeztek a
**savanyító kerámia edények 10,17,27,
és 30 literesek.**

Kaphatók még savanyúságnak, cefrének
stb. használható **műanyag-hordók,
üstök, üstházak,
befőzéshez üvegek, üvegtetők,
zománczott és öntött edények,
kávéfőzők,
bálagötözők, fóliák.**
szeptember hónapban ismét kötelező
a hörcsögirtás!

Itt kapható vizes falak kezeléséhez **falszá-
rító adalékanyag Vaporex C+M**